

การนำเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็ก

การที่จะให้เด็กสนใจและรักการอ่านจนเป็นนิสัย เพื่อใช้การอ่านในการศึกษาหาความรู้ต่อไปในอนาคตนั้น มีปัจจัยที่สำคัญ ๒ ประการคือ การสอนให้เด็กอ่านหนังสือจนสามารถอ่านเองได้ประการหนึ่ง และชักจูงให้เด็กชอบอ่านหนังสืออีกประการหนึ่ง สำหรับประการแรกนั้นได้กระทำกันอยู่แล้วในโรงเรียน แต่สำหรับประการหลังนั้นยังไม่มี การส่งเสริมให้ ความสนใจกันอย่างจริงจัง ทั้งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยประการแรก ทั้งนี้เพราะยังมีความเข้าใจผิดว่า การรักหนังสือและรักการอ่านนั้นจะค่อยเป็นค่อยไปในตัวเด็กเอง ไม่จำเป็นต้องให้การสั่งสอนเป็นพิเศษ ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ครูและบรรณารักษ์รวมทั้งผู้ปกครองควรส่งเสริมให้เด็กได้อ่านหนังสือที่นอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ

การส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือนั้น ผู้ใหญ่หรือครูต้องรู้และเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รวมทั้งลักษณะหนังสือที่เด็กสนใจ โดยปกตินักเรียนอ่านสำหรับเด็กนั้นผู้แต่งย่อมยึดหลักจิตวิทยาเด็กในการเรียบเรียงอยู่แล้ว หากครูและผู้ปกครองได้ศึกษาให้เข้าใจถึงลักษณะและความหมายของหนังสือเด็ก จะช่วยให้การจัดหาหนังสือสำหรับเด็กเป็นไปตามความต้องการและความสนใจของเด็ก นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญอีกประการก็คือ จะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้อ่านหนังสือที่เขาชอบ โดยครูและบรรณารักษ์รวมทั้งผู้ปกครองเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่เขา ซึ่งในการแนะนำหนังสือแก่เด็กควรคำนึงด้วยว่า เด็กมีความสนใจไม่เหมือนกันทุกคน ตามธรรมชาติเด็กจะชอบอ่านหนังสือที่สนองความต้องการของเขา ความต้องการในด้านต่าง ๆ อันจำเป็นสำหรับเด็ก จำแนกได้ ๑๐ ประการ (ประเทิน มหาพันธ์ ๒๕๑๕: ๘๘ - ๑๐๐) ดังนี้คือ

๑. ความต้องการในเรื่องการพักผ่อน เด็กทุกคนต้องการการพักผ่อน เพื่อให้ร่างกายและจิตใจคลายความตึงเครียด เพื่อความเจริญของร่างกายและจิตใจ

๒. ต้องการความรู้สึกปลอดภัยในจิตใจ มีความอบอุ่นใจ มีความสุข

๓. ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ คือให้เพื่อนฝูงยอมรับ

๔. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รักของผู้อื่น และตนก็ต้องการจะรักผู้อื่นด้วย

๕. ต้องการประสบความสำเร็จ ประารถนาจะทำในสิ่งที่เขาพอใจให้สำเร็จ และได้รับการยกย่องชมเชย

๖. ต้องการความรู้ที่แปลกใหม่ มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจ

๗. ต้องการการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ชอบความเป็นอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน

๘. ต้องการศึกษาค้นคว้าตามความพอใจ ชอบจินตนาการตามความพอใจโดยไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ

๙. ต้องการระบายอารมณ์ ระบายความอัดอั้นตันใจ

๑๐. ต้องการความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความนิยมชมชอบในสิ่งที่ทำงานต่าง ๆ

เมื่อทราบถึงความต้องการของเด็กในการอ่านหนังสือแล้ว ก็ควรที่จะให้ความสนใจถึงวิธีการที่จะชักจูงให้เด็กอยากอ่านหนังสือ เพราะการที่เด็กอยากอ่านหนังสือหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับวิธีการเร้าของครูและผู้ปกครอง เด็กบางคนอ่านหนังสือคล่องแต่ไม่ชอบอ่านหนังสือ เพราะเขาเคยแนะนำหนังสือให้อ่าน เขาคนคอยกระตุ้นให้อยากอ่าน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะกระตุ้นหรือเร้าให้เด็กอยากอ่านหนังสือ เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือให้แก่เด็ก สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการนำเสนอวรรณกรรมสำหรับเด็กเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านมีดังนี้

- การเล่านิทาน (Story - telling)

- การเล่าเรื่องหนังสือ (Book talk)

- การแสดงหุ่น (Puppetry)
- การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง (Reading Aloud)
- การจัดแสดงหนังสือ (Display)

การเล่นิทาน

การเล่นิทานเป็นคืออย่างหนึ่งในการให้ความบันเทิงทางวรรณกรรม โดยการทำให้น้อยคำที่ปรากฏอยู่ในหนังสือมีชีวิต (Greene 1976: 718)

แมนมาส ชาวลิท (๒๕๐๑: ๓๐-๓๑) ได้กล่าวถึงการเล่านิทานว่าเป็นวิธีหนึ่งซึ่งห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดโรงเรียนใช้เป็นเครื่องจูงใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ ผู้ซึ่งไม่เคยนึกอยากอ่านหนังสือ หรือยังไม่ทราบว่าหนังสือจะน่าอ่านอย่างไร เมื่อได้ฟังนิทานก็จะบังเกิดความอยากอ่านขึ้นมา เพื่อจะได้ไม่ต้องคอยเฝ้าวันครบกำหนดคืนค้เล่านิทานมาถึง

ประวัติการเล่านิทาน

การเล่นิทานนั้นมีมาก่อนสมัยประวัติศาสตร์ และไม่ได้มีกันแต่เพียงเฉพาะในแหล่งอารยธรรม ทวีป หรือชนชาติใดชาติหนึ่งเท่านั้น เรื่องที่เล่ากันตกค้างกันไปจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง จุดประสงค์ของการเล่านิทานก็เปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะทางสถานที่ทางเวลา การเล่านิทานก็ยังคงเป็นสิ่งที่เพิ่มความต้องการขั้นพื้นฐานของสังคมหรือความต้องการส่วนตัวของมนุษย์ให้เต็ม เช่น ความอยากรู้อยากเห็น เรื่องราวในอดีต อธิบายการเกิดหรือจุดเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ เพื่อความบันเทิง และเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตของวีรบุรุษคนสำคัญ ดังนั้นนักเล่านิทานจึงเป็นทั้งผู้สื่อข่าว นักประวัติศาสตร์ ผู้เผยแพร่วัฒนธรรม ผู้เผยแพร่และผู้อารังศีลธรรมและศาสนา และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ให้ความสำราญเมื่อเวลาผ่านไป นิทานก็เริ่มปะปนกับตำนาน เทพปกรณัม (mythology) เรื่องเล่าเกี่ยวกับวีรบุรุษ และเรื่องราวเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ และนักเล่านิทานก็กลายมาเป็นบุคคลสำคัญ ได้รับความนับถือจากคนในชุมชนของตน คนทุกเพศทุกวัยต่างก็มีความพึงพอใจที่จะฟังนิยาย

ในอาฟริกา มีนักเล่านิทานประจำหมู่บ้าน และนักเล่านิทานพเนจร นักเล่าประเภทแรกเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในหมู่บ้านผู้หนึ่ง มีหน้าที่รับผิดชอบในการถ่ายทอดเรื่องราวความกล้าหาญของผู้นำของชุมชน สำหรับนักเล่านิทานพเนจรก็จะเดินทางจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง เล่านิทาน เกร็ดพงศาวดาร เรื่องชาคก เรื่องเหลือเชื่อ และยังเป็นผู้ที่รวบรวมวัฒนธรรมที่ได้รับการบอกเล่าด้วยปากจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่งได้ทราบ ซึ่งเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอีกทางหนึ่ง ในประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน และประเทศอินเดีย นักเล่านิทานจะได้รับความนับถือ เช่นเดียวกับนักศึกษา นักบวช พระ ข่างฝีมือ และเจ้าของที่ดิน (Baker&Greene 1977: 1-3)

ทางซีกโลกตะวันออก ศิลปะการเล่านิทานมีมานานแล้วเช่นกัน บันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏ เกี่ยวกับการเล่านิทานเป็นครั้งแรกค้นพบในประเทศอียิปต์ ซึ่งบันทึกบนกระดาษปาปิรัส ไคกล่าวถึงวิธีที่โอรสของคีโอป (Cheope) นักสร้างปิรามิดผู้ยิ่งใหญ่ได้ให้ความบันเทิงแก่พระราชบิดาโดยการเล่านิทาน เรื่องราวนี้บันทึกเมื่อประมาณ ๒๐๐๐ - ๑๓๐๐ ปี ก่อนคริสตกาล (Pellowski 1977: 3-4)

มหากาพย์ที่แสดงถึงความกล้าหาญของวีรบุรุษที่เก่าแก่ที่สุดที่รู้จักก็คือกิลกาเมช (Gilgamesh) เป็นเรื่องที่เราครั้งแรกโดยชาวสุเมเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่คิดค้นอักษรตัวเขียน หลังจากอารยธรรมของสุเมเรียนเสื่อมลงในปี ๒๐๐๐ ก่อนคริสตกาล ชาวบาบิโลเนียนได้เป็นผู้สืบทอดอารยธรรมของชาวสุเมเรียนต่อ โสลอกเล่าเรื่องที่ยิ่งใหญ่ของวีรบุรุษบีโรวอล์ฟ (Beowulf) และกาลาลา (Kalavala) ก็มีการเล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายศตวรรษก่อนที่จะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยนักปราชญ์ เทป-ปกรณัมกรีกที่นักเล่านิทานเล่าสืบทอดกันมานั้นเป็นการอธิบายถึงการกำเนิดของโลก ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่น่ากลัวต่าง ๆ นักเล่านิทานจะสร้างอิทธิปาฏิหาริย์ พลกำลัง อำนาจต่าง ๆ ที่เทพเจ้าใช้ในการปกครอง แต่เทพเจ้าเหล่านี้ก็มีจุดอ่อนต่าง ๆ เหมือนมนุษย์

สมัยต่อมาในประเทศอังกฤษก็มีพวกวิพากษ์ร้องเพลงหรือที่เรียกว่า กลีเมน (Gleemen) ชาวแองโกล-แซกซัน และนอร์แมน ไครอนเร่รับร้องเพลง เล่าเรื่องของพวกเขาไปทั่วประเทศอังกฤษและยุโรป ในประเทศเยอรมันก็มีกลุ่ม นักร้องซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมคนตรีและโคลงกลอน ในไอร์แลนด์พวกออแลมส์ (Ollamhs) เป็นพวกที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเล่านิทานที่มีความสามารถเป็นเลิศ

นักปราชญ์เริ่มบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร และเมื่อมีการค้นพบวิธีการพิมพ์ขึ้นใน ค.ศ. ๑๔๕๐ การเล่านิทานโดยวิพากษ์เนจรกก็เสื่อมความ นิยมลงบ้าง แม้วาทเพลงและโคลงกลอนยังมีอยู่ แต่เรื่องที่เป็นร้อยแก้วจะสืบทอด จากชนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งด้วยการเขียนและการเล่า ร้อยแก้วเหล่านี้กลายมาเป็น วัตถุประสงค์ใช้ในการเล่านิทาน

จากการพัฒนาศิลปะการเล่านิทานมาเป็นเวลานานก็เริ่มมีนักเล่านิทาน ความสดานักต่อนพออนใจ สนามเด็กเล่น และในห้องสมุดทั่วไป ห้องสมุดสำหรับเด็ก และแผนกงานค่านเด็กแห่งแรกตั้งขึ้นในปลายศตวรรษที่ ๑๘ บรรณารักษ์พยายามหา วิธีที่จะนำเด็กมาสู่โลกหนังสือ และอธิบายความในวรรณคดีอย่างมีศิลปะมากกว่าจะใช้ ระบบการสอนอย่างในห้องเรียน

ชั่วโมงเล่านิทานในห้องสมุดครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อใดไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน ประมาณว่ามีขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เริ่มจากปี ค.ศ. ๑๘๔๖ แอนน์ แครร์รอล มัวร์ (Anne Carroll Moore) ได้จัดให้มีสถานที่ที่เล่านิทานขึ้นในห้อง บริการสำหรับเด็กที่ห้องสมุด แพรตต์ อินสทิทิว (Pratt Institute Free Library) ที่บรอกลิน นิวยอร์ก (Brooklyn, New York) และในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ ที่ห้องสมุดคาร์เนกี (Carnegie Library) ในพิตส์เบิร์ก (Pittsburgh) หลังจากได้เปิดบริการสำหรับเด็กมาเป็นเวลา ๑ ปี ได้เริ่มทดลอง เล่านิทานขึ้น ผลปรากฏว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างยิ่ง ห้องสมุดจึงจัดให้มีการเล่า นิทานเป็นรายการประจำ ในปีเดียวกันนี้ห้องสมุดประชาชนเมืองบัฟฟาโล (Buffalo) เริ่มจัดรายการเล่านิทานเป็นประจำทุกวันเสาร์ การทดลองเช่นเดียวกันนี้ได้ กระจายไปตามบริการห้องสมุดสำหรับเด็กอื่น ๆ ประกอบกันในปี ค.ศ. ๑๙๐๐ เมื่อ

แมรี เชดล็อก (Marie Shedlock) เดินทางมาจากอังกฤษเพื่อปรากฏาเรื่อง "Hans Christian Andersen" และทำการเล่านิทานแก่เด็กและผู้ใหญ่ในสหรัฐอเมริกา บรรณาธิการห้องสมุดสำหรับเด็กจึงเริ่มเล็งเห็นความสำคัญของการเล่านิทาน (Pellowski 1977: 84)

การจัดชั่วโมงนิทาน (Story - hour)

จุดประสงค์ในการจัดชั่วโมงนิทาน

เพื่อแนะนำและเผยแพร่วรรณกรรมสำหรับเด็ก กระตุ้นความคิด และจินตนาการของเด็กให้รู้จักอ่านด้วยตนเอง (กฤติยา อัครดารา ๒๕๒๒ : ๒๒)

ความแตกต่างของการเล่านิทาน (Story - telling) และการจัดชั่วโมงนิทาน (Story - hour) คือการเล่านิทานเป็นการเล่าที่ผู้เล่าสามารถนำมาเล่ากับใคร เวลาใด สถานที่ใดก็ได้ แต่ชั่วโมงนิทานจะต้องจัดขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่รวมถึงการเล่านิทานและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในห้องสมุด และการจัดชั่วโมงนิทานจำเป็นต้องมีการวางแผนและมีหลักการบริหารงาน (Adenji 1978: 93)

การกำหนดกลุ่มและกำหนดเวลา

เนื่องจากการไม่เหมาะสมที่จะให้เด็กที่ต่างวัยกันมากมาฟังนิยายพร้อมกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน บรรณาธิการจึงควรแบ่งเด็กออกเป็น ๓ กลุ่มใหญ่คือ เด็กวัยก่อนเข้าเรียน หรือวัยเริ่มเรียนในชั้นเด็กเล็ก (๒ - ๔ ขวบ) เด็กอนุบาลจนถึงชั้นประถมปีที่ ๒ (๕ - ๗ ขวบ) และเด็กประถมปีที่ ๓ ขึ้นไป (อายุ ๘ ขวบขึ้นไป) ในการเล่าควรใช้หนังสือภาพประกอบควยสำหรับ ๒ กลุ่มแรก และผู้เล่าจะเปิดภาพให้เด็กได้ดูขณะที่ฟังนิทานไปพร้อมกัน สำหรับกลุ่มเด็กโตให้นิทานเรื่องขนาดยาวเล่าโดยไม่จำเป็นต้องมีหนังสือประกอบก็ได้ (ม.ล.จ้อย นันทวีชรินทร์ ๒๕๒๓ : ๕๐)

การกำหนดระยะเวลาของชั่วโมงเล่านิทานแตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่ม สำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนนั้นบางคนอาจเพิ่งมีโอกาสสมาคมกับผู้แปลกหน้าในสถานที่ซึ่งมีโซ่บ้านของตนเป็นครั้งแรก เด็กวัยนี้ไม่เคยอยู่ในระเบียบของโรงเรียนมาก่อน ดังนั้นควรคอย ๆ ฝึกฝนระเบียบการฟัง โดยในระยะแรกของรายการเล่า

นิทาน ควรกำหนดให้เป็นช่วงสั้น ๆ ประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที หากเด็กกลุ่มเดิมยังสนใจมาฟังรายการเป็นประจำจึงค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเป็นประมาณ ๓๐ นาที แต่ละเรื่องที่น่ามาเล่าควรใช้เวลาประมาณ ๓ - ๔ นาที และไม่ควรมานเกิน ๑๐ นาที ซึ่งหมายความว่าในรายการ เล่านิทานแต่ละครั้งบรรณารักษ์สามารถเลือกนิทานมาเล่าได้ ๒ - ๓ เรื่องเป็นอย่างน้อย

สำหรับเด็กกลุ่มที่ ๒ อายุ ๕ - ๗ ขวบ ซึ่งเป็นวัยเริ่มเรียนจนถึงชั้นประถมปีที่ ๒ การเล่านิทานจากหนังสือภาพ (Picture book program) เป็นวิธีที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กวัยนี้เพิ่งเริ่มหัดอ่านกิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กอยากอ่านหนังสือมากขึ้น รายการเล่านิทานอาจจะนานประมาณ ๓๐ นาที โดยนิทานแต่ละเรื่องอาจจะสั้นบ้างยาวบ้างแตกต่างกันไป ขนาดยาวควรใช้เวลาประมาณ ๔-๑๐ นาที กลุ่มเด็กโตกว่านั้น (อายุประมาณ ๘ - ๑๒ ปี) รายการอาจจะใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที นิทานที่เลือกมาเล่าอาจมีความยาวได้ถึง ๒๐ นาที แต่เวลาเหล่านี้เป็นเพียงการประมาณอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้ฟัง และความชำนาญของผู้เล่า (Sandra 1977: 4)

ขนาดของกลุ่มผู้ฟังนิทานไม่จำกัดขนาด อาจจะเพียง ๑ คนไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามขนาดของกลุ่มที่มีขนาดพอดี ควรมีขนาด ๒๐ - ๓๐ คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เล่านิทานเพิ่งเริ่มต้นหัดเล่านิทาน ประสบการณ์ของผู้เล่าจะช่วยให้สามารถขยายกลุ่มผู้ฟังให้มีขนาดใหญ่ได้ ถ้าจำเป็นต้องเล่ากับกลุ่มผู้ฟังที่มีขนาดใหญ่หรือสถานที่เล่าอยู่ภายนอกอาคาร ผู้เล่าต้องปรับปรุงเสียง เพื่อให้สามารถเล่าให้ผู้ฟังได้ยินกันอย่างทั่วถึงโดยไม่ทำให้เสียงแตกพร่า (Baker & Greene 1977: 64)

บางโอกาสผู้เล่านิทานอาจถูกขอร้องให้ไปเล่านิทานให้เด็กในที่ประชุม ฟัง ถึงแม้จะทำให้ได้แต่ก็เป็นกรยากที่จะสร้างความรู้สึก "จากฉันถึงเธอ" หรือ "จากผู้เล่าถึงผู้ฟัง" ได้ในห้องประชุม ถ้าหากมีผู้ขอร้องให้เล่านิทานแก่ผู้ฟังในลักษณะกลุ่มแบบนี้ควรสอบถามว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มเล็กหลาย ๆ กลุ่ม แทนที่จะเป็นกลุ่มใหญ่ในห้องประชุม ถึงแม้ว่าจะต้องเล่าหลาย

หลายกลุ่มใน ๑ วัน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้เล่ารู้สึกเหนื่อย แต่ก็ทำให้ชั่วโมงการเล่า
นิทานดำเนินไปอย่างน่าพึงพอใจ

ม.ล.จ้อย นันทวิชรินทร์ (๒๕๓๓ : ๕๐). ได้กล่าวถึงการกำหนดเวลา
การจัดรายการเล่านิทานครั้งนี้ หอสมุดควรวางกำหนดเวลาการจัดรายการเล่า
นิทานให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน เพื่อเด็กที่สนใจกลุ่มเดิมจะได้กลับมาอีกเป็นประจำ
บรรณารักษ์ ควรจัดจำนวนครั้งไว้ให้แน่นอน เช่น สำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนหรือ
อนุบาลและชั้นเด็กเล็ก จัดรายการเล่านิทานอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๒ - ๔ ครั้ง ใน
ระหว่างเปิดภาคเรียนหรือระหว่างฤดูกลางแต่ละฤดูกาล เช่น ฤดูฝน ฤดูร้อน ฤดูหนาว
เด็กที่มาร่วมรายการนั้นด้วยบรรณารักษ์จัดให้มีการลงทะเบียนจะได้ประโยชน์มาก
เพราะอย่างน้อยช่วยให้บรรณารักษ์สามารถทราบจำนวนผู้ฟังได้คร่าว ๆ และทราบ
ถึงอายุของกลุ่มผู้ฟัง เพื่อจะได้ป้องกันผู้ฟังที่เป็นเด็กเล็กเกินไป เพราะอาจก่อให้เกิด
ปัญหาหาว่าวุ่นวายทำให้รายการเสียได้ หลังลงทะเบียนแล้วควรจัดทำป้ายชื่อของเด็ก
ให้ติดหน้าอกแต่ละคน ซึ่งอาจจะทำได้โดยใช้กระดาษสีต่าง ๆ วาดเป็นรูปสัตว์หรือ
สิ่งของง่าย ๆ สำหรับเด็กเล็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก ให้เด็กแต่ละคนจำไว้ว่าของ
คนนั้นเป็นรูปอะไร และถ่ายภาพเขียนชื่อนามสกุลของเด็กไว้ด้วย เด็ก ๆ จะสนุกและ
ภูมิใจที่หยิบชื่อของตนมาติดเสื้อดูเวลามาฟังนิทาน และบรรณารักษ์สามารถเรียกชื่อ
เด็กได้ถ้าใครไม่เรียบร้อย ขณะที่มีการรายการสำหรับเด็ก หอสมุดสามารถจัด
รายการสำหรับผู้ปกครองชั้นด้วยในเวลาเดียวกันที่ห้องอื่นเพื่อไม่ให้ต้องเสียเวลา
ขณะคอยลูกหรือเด็กในปกครองของตน

การเลือกนิทาน

การเลือกนิทานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ผู้เลือกต้องให้ความสำคัญอย่าง
จริงจัง ควรอ่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้แน่ใจว่าเรื่องที่เลือกมาเล่าเป็น
เรื่องที่ชอบมากที่สุด (Bauer 1977: 49) ในการเลือกเรื่องนี้อาจจะต้องใช้
เวลามาก ความรู้สึกของผู้เล่าต่อเรื่องที่เลือกเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ให้นิทานหรือ
เรื่องนั้น ๆ สนุกหรือไม่สนุก นิทานอาจจะสนุกแต่ถ้าผู้เล่าไม่รู้สึกสนุก เรื่องก็จัดหรือ
ไม่สนุกไปได้เหมือนกัน และในทางตรงกันข้าม เรื่องซึ่งใคร ๆ ก็คิดว่าไม่คอยสนุก

ผู้เล่าก็อาจทำให้สนุกได้ ดังนั้นควรถือเป็นหลักว่า ควรเลือกเรื่องซึ่งผู้เล่าชอบ และถ้าจะให้ดีก็ควรลองเล่าเรื่องนั้นดัง ๆ ให้ตนเองฟังก่อนสักสองสามครั้ง หากยังรู้สึกสนุกอยู่ทุกครั้ง นิทานเรื่องนั้นคงไม่ทำให้ผู้เล่าผิดหวัง หากรู้สึกเบื่อในรอบที่สองแล้ว ควรเลือกเรื่องใหม่ (แมนมาส ชาวดิท ๒๕๐๐: ๗๒) .

นอกจากเลือกเรื่องที่ผู้เล่าชอบแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ก็คือต้องเลือกเรื่องให้เหมาะกับผู้ฟังด้วย โดยพิจารณาว่ากลุ่มผู้ฟังเป็นใคร มีอายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ ความสนใจ ภูมิหลังต่าง ๆ อย่างไร ถ้ากลุ่มผู้ฟังเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันทั้งหมด ก็พิจารณาว่าอยู่ในวัยใด และในวัยดังกล่าวมีความสนใจในเรื่องใด สามารถเข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนยุ่งยากได้หรือไม่ ขนาดความยาวเท่าใดจึงจะทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ (Baker&Greene 1977: 64)

หลังจากเลือกเรื่องแล้ว ควรเก็บข้อมูลของการเล่านิทาน เกี่ยวกับวันที่เล่า จำนวนเด็กที่เข้าร่วม และการตอบสนองต่อการเล่านิทาน ควรเก็บไว้เพื่อป้องกันการใช้ซ้ำ และจะได้ใช้เป็นแนวทางในการเลือกนิทานที่เด็กชอบ (Gross 1963: 94-96)

ความสนใจของเด็กในวัยต่าง ๆ กัน มีดังนี้

ระหว่าง ๔ - ๖ ปี เด็กจะมีความสนใจตนเองน้อยลง และหันมาสนใจสิ่งภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบคำพูดซ้ำ ๆ

ระหว่าง ๖ - ๗ ปี เด็กจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา เรื่องลึกลับ ชรรถมนตร์ เรื่องเกี่ยวกับคน ชอบเรื่องที่เป็นจริง ชอบคุณภาพประกอบสวย ๆ

ระหว่าง ๗ - ๘ ปี ยังคงชอบนิยายปรัมปรา นางฟ้า เทวดาอยู่ แต่เริ่มสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริงแล้ว มีความสนใจเด็กอื่น ๆ ชอบเรื่องที่มีแง่ชวนสงสัยชวนคิดอย่างสั้น ๆ เด็กผู้ชายชอบการผจญภัย เด็กผู้หญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับบ้านตุ๊กตา

ระหว่างอายุ ๘ ปี เด็กหญิงยังคงสนใจเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า แต่เด็กชายหันไปสนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง วิทยาศาสตร์ ความคิดคำนึงมากขึ้น

ระหว่าง ๑๐ ปี เกิดสนใจเกี่ยวกับประเทศอื่น ๆ สนใจเรื่องทางประวัติศาสตร์ ชีวประวัติและเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ

ระหว่างอายุ ๑๑ ปี เกิดชายชอบการผจญภัยลึกลับ สนใจทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น ส่วนเด็กหญิงสนใจเรื่องบ้าน สัตว์เลี้ยง ขรรษชาติ เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ บางคนที่ชอบการผจญภัยเหมือนกัน

ระหว่างอายุ ๑๒ ปี เกิดชายชอบนิทานเกี่ยวกับเรื่องที่ยบลงอย่างขมวดปมให้คิด ชอบเรื่องผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ ส่วนเด็กหญิงยังคงสนใจชีวิตในบ้าน และเริ่มสนใจเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้น

ยิ่งเด็กมีวัยสูงขึ้น นิทานที่เลือกมาแล้วในรายการจะต้องมีเนื้อหาเพิ่มขึ้น จำนวนตัวละครมากขึ้น และโครงเรื่องเข้มข้นขึ้น (ม.ล.จ้อย นันทิวรรินทร์ ๒๕๓๓: ๕๓)

ในการเลือกนิทานเพื่อนำมาเล่านั้น มีหลักการเลือกที่สามารถสรุปได้ ๒ ประเภทคือเรื่องที่นำเลือกมาแล้ว และเรื่องที่ไม่ควรเลือกมาแล้ว

ก. เรื่องที่เหมาะสมแก่การเล่า

เรื่องนิทานที่นำเลือกมาแล้วควรมีลักษณะดังนี้ คือ

๑. มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่จะเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง ควรจะให้มีความปริยายซึ่งจะตอบคำถามว่าใครทำอะไร ไ้มากที่สุด เด็กทุกคนอยากรู้อว่า เมื่อเกิดเรื่องขึ้นเช่นนี้แล้วจะดำเนินต่อไปอย่างไร ตัวสำคัญของเรื่อง พระเอก ผู้ร้ายทำอะไร ตอนจบเป็นอย่างไร

๒. มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ทำให้เกิดความตื่นเต้น อยากรฟังไปจนจบ การผูกเรื่องแนบเนียน และมีเรื่องปลุกย่อยที่จะนำออกนอกเรื่องไ้บ่อยที่สุด เพราะผู้ฟังไม่มีโอกาสจะทวนสอบว่าตนเรื่องเดิมเป็นอย่างไร ควรเลือกเรื่องที่ชอบในตัวเอง ถ้าจะเลือกนิทานที่เป็นชุด โดยมีตัวละครเกี่ยวกับกระทำเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ศรีธนญชัย หรือเรื่องราวจากวรรณคดี เช่น รามเกียรติ์ อิเหนา พระอภัยมณี ก็ควรเลือกเรื่องและตอนที่จบลงในตัวเองแต่ละครั้งที่เล่า

๓. พรรณนาโวหาร และภาพพจน์ มีส่วนช่วยให้ให้นิทานน่าฟัง แต่ต้องคำนึงถึงอายุของผู้ฟังด้วย เด็กเล็กชอบเข้าใจพรรณนาโวหารได้ยากและไม่ค่อย

มีความอกหนที่จะทิ้งจนตลอด ยิ่งถ้าอ่านวนพรรณนาโวหารนั้นประกอบด้วยถ้อยคำที่เด็ก
ไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจแล้ว เด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย

๔. คำซ้ำ ข้อความซ้ำ ๆ และคล้องจองกัน เป็นสิ่งที่ทำให้เด็ก
รู้สึกประทับใจ เช่น นิทานเรื่องยายกะตาปลุกกล้วยปลุกงาให้หลานเฝ้า เรื่องขนมแป้งจี
เรื่องยายแกกิ่นแมลงวัน หนูถูกแมวกัดหางขาด ยายแกกับเจ้าหนูคือ กับเรื่องประเภท
กระต่ายตื่นตูม เป็นต้น

๕. ภูมิภาคไหวพริบของตัวละคร การสนทนาโต้ตอบ ซึ่งแสดงถึง
สติปัญญาเฉียบแหลมของตัวละคร เช่น เรื่องศรีธนญชัย ซากกเรื่องพระมโหสถ นิทาน
ตุ๊กทีเรื่องฮอกยา เรื่องเขมรน้อยเจ้าปัญญาของญี่ปุ่น เรื่องเหล่านี้เล่าจบเฉพาะเรื่อง
เฉพาะตอนแต่ละตอนก็พอ เด็กจะประทับใจในความสามารถของตัวละครเหล่านั้น

๖. ความรู้สึกสะเทือนใจ เช่น รัก เกลียด โกรธ ซึ่งผู้แต่ง
นิทานเขียนไว้ ทำให้ผู้อ่านสนใจยิ่งขึ้น คนที่ฟังนิทานก็เช่นเดียวกับคนอ่านหนังสือ ที่
ไม่ชอบเรื่องเรียบ ๆ จืด ๆ ไม่มีอะไร นิทานที่เล่าควรมีตอนที่ตื่นเต้น เศร้าโศกสอ
แทรกลงไป เช่น นิทานเรื่องปลาบู่ทอง โสนน้อยเรือนงาม หรือเรื่องนกในดิงเกล
ของแอนเคิร์ตสัน เจ้าชายผู้มีความสุข ของออสการ์ ไวลด์ เป็นต้น สองเรื่องนี้สำนวน
พรรณนาโวหารไพเราะมุก

๗. เรื่องผี ควรเลือกเรื่องที่ไม่น่ากลัวเกินไป เพราะจะทำให้
เด็กหวาดผวา ขวัญเสีย อาจเป็นเรื่องที่คนพบผีโดยไม่รู้สึกละไร และทุกคุยกั้ตอบกัน
ได้ ผีที่กลัวผีด้วยกันเอง ผีน้อยที่รักหลอกใครไม่มีใครกลัว เป็นต้น นิทานผีบางเรื่อง
ถ้าผู้เล่าที่มีความสามารถ คอย ๆ สร้างบรรยากาศมาเรื่อย ๆ ก็สามารถทำให้นุ้ทั้ง
ตื่นเต้นได้โดยเรื่องไม่น่ากลัวนัก เช่น เรื่องคอยจนกว่ามาร์ตินจะมา (wait, till
Martin Comes) หรือเรื่องแขนทองคำ เป็นต้น

๘. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก สัตว์เล็ก ๆ ที่ใช้ไหวพริบความสามารถ
เอาชนะสัตว์ใหญ่ที่เกร หรือช่วยป้องกันตัวเองให้พ้นอันตราย โดยอาศัยเงินเหลี่ยม
ภูมิภาค ความสามารถ และร่วมมือร่วมใจกันระหว่างเพื่อน ๆ เช่น เรื่องสวิมมี่
(Swimmy) ที่ปลาเล็กรวมกันว่ายน้ำทำเป็นรูปปลาใหญ่ออกเที่ยวชมทะเลกว้างได้
โดยปราศจากอันตราย เรื่องนี้เกี่ยวกับตายเจ็ด แพะสามตัว เรื่องยักษ์กางยาน และอื่น ๆ

๙. นิทานสุภาพนิทาน และนิทานอีสป เลือกมาแล้วสิ้น ๆ โดยไม่ต้องสรุป "นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า" ซึ่งกลายเป็นเทศนาสั่งสอนไป

๑๐. เรื่องชาชิน เรื่องที่เกี่ยวกับความน่ารักของสัตว์ ความโง่ของคน ความโลภของคน เช่น เรื่องเจ้าลิงจอร์จอยู่ข้างอยากดูอยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง เรื่องเกี่ยวกับเจ้าหมีป่า คนฉลาดแห่งเมืองโกแธม เรื่องเนยแข็งของสาวผู้ชอบสร้างวิมานในอากาศ เจ้าแมงกระพรุนคือ และอีกหลายเรื่อง

๑๑. คำานานนิทานพื้นเมือง นิทานที่กล่าวถึงที่มาหรือต้นกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ นิทานอธิบายเหตุ เช่น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม ทำไมไม้แข็งร้องก่าบ ๆ และเรื่องพระราชานุญาต นิทานพื้นเมืองมีลักษณะที่ดำเนินเรื่องตรงไปตรงมา และรวดเร็วตัวละครมีความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ยูลาลี สโตนเม็ทซ์ รอส (Ross 1963: 184) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่านิทานได้แนะนำว่านักเล่านิทานที่ดีสมควรจะเลือกเล่าคำานานหรือนิทานพื้นเมืองซึ่งนับว่าง่าย เพราะมีบทสนทนาสั้น ๆ ดำเนินเรื่องรวดเร็ว มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ถ้าในขณะที่กำลังเลือกหานิทานพื้นเมืองว่าจะเล่าเรื่องใดก็ ให้ทดลองนำนิทานมาอ่านซ้ำ ๆ ออกเสียงด้วยยั้งดี เพื่อจะโค้ทราบว่าจะโค้คน ๆ ที่ควรเน้นอยู่ที่โค้ ควรเลือกนิทานพื้นเมืองที่ได้รับการเขียนขึ้นใหม่ หรือเล่าใหม่โดยผู้เขียนที่มีความสามารถ ใช้อ้อยคำภาษาในการเล่าโค้เป็นอย่างดี และควรรวมนิทานพื้นเมืองของนานาประเทศไว้ในชายพิจารณาโค้เลือกด้วย เด็กวัย ๙ - ๑๐ ปี ชอบนิทานประเภทนี้มาก ซึ่งโค้แก่ เรื่องแจ๊คกับคนโค้ว เสือใหม่ของพระราชานุญาต เจ้าหญิงนิทรา เจ้าหญิงกับแมล็คโค้ว ท้าวโค้วกับคอกนางอ้อ คำานานวัดข้างลอม และนิทานเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เทวดาต่าง ๆ สามารถนำมาใช้เล่าให้เด็กกลุ่มนี้ฟังโค้ดี

๑๒. เทพนิยาย และเทพปกรณัม ทั้งเทพนิยายกรีก เทพนิยายนานาชาติ แดบสวีเดน เคนมาร์ค ฟินแลนด์ นิทานเวตาลของอินเดีย มีเรื่องราวตื่นเต้นเร้าใจ ฉงญักย์ เด็กวัย ๑๐ ปีขึ้นไป นอกจากยังคงชอบนิทานพื้นเมืองแล้ว ยังชอบเทพนิยายเหล่านั้นมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวละครโค้ ๆ ที่รู้จักกันดี เช่น เฮอรัควิลิส เจสัน และชนแกะทองคำ เรื่องของกามเทพกับไซซี เรื่องเกี่ยวกับยมเทพ สุรียเทพ เป็นต้น

ข. เรื่องที่ไม่ควรเลือกมาเล่า

คือเรื่องที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๔ ประการ ต่อไปนี้

๑. เรื่องที่มีการเทศนาสั่งสอนมากเกินไป
๒. เรื่องที่ดำเนินเรื่องอืดอาด ยืดยาววากวน มีรายละเอียด

ปลีกย่อยมาก

๓. เรื่องที่สยดสยองของพองชน ฆ่าทำร้ายกัน เรื่องที่กล่าวถึงความทารุณที่เกิดขึ้น หรือก่อกวนกับสัตว์และเด็ก

๔. เรื่องที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมที่จะเล่าในที่ชุมนุมชน เพราะอาจทำให้เกิดความชยะแฉง เรื่องที่ไม่สุภาพ เช่น เรื่องศรีธนญชัยบางตอน (ม.ล. จ้อย นันทิวชิวันทร ๒๕๒๓: ๕๓-๕๔.)

การดัดแปลงเนื้อเรื่อง

ต้องพิจารณาว่าการเล่าเรื่องจะเป็นไปตามที่เขียนไว้หรือจำเป็น ต้องมีการจัดเรียงเหตุการณ์ใหม่ มีการขยายหรือตัดทอน สำหรับนิทานพื้นเมืองไม่จำเป็น ต้องมีการดัดแปลงเนื้อเรื่อง เพราะเป็น เรื่องที่คุ้นเคยกับเด็ก มีลักษณะเหมาะสมในการเล่าอยู่แล้ว เรื่องที่เขียนขึ้นใหม่มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมหากาพย์ หรือวีรบุรุษ ควรมีการเลือกว่าจะเล่าตอนใดตอนหนึ่ง หรืออาจเป็นการขยายความเพื่อเพิ่มเติม เนื้อหาหรืออาจตัดทอนเมื่อไม่จำเป็นที่จะต้องเล่ารายละเอียดของนิทานยาวๆ การตัดทอนจะตรงตามคณับบิเคิมมีผลดี คือ ทำให้ง่ายในการเล่า (Power 1943: 101-102.)

การเตรียมตัวก่อนเล่านิทาน

ก่อนจะเล่านิทาน ผู้เล่าจำเป็น ต้องทำความรู้จักเรื่องที่จะเล่าอย่าง ดี ถ้าหากนิทานนั้นเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาโดยมิได้มีการจดบันทึกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ก็ควรได้มีการเรียบเรียงนิทานนั้น เป็นตัวหนังสือบนกระดาษเสียก่อน จะได้พิจารณาว่าข้อความซึ่งเรียบเรียงไว้ นั้นเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งหรือยัง มีเรื่องตอนใดที่คลุมเครือหรือจืดชืดไป ถ้อยคำสำนวนสละสลวย บอกความชัดเจนหรือไม่ เรื่องนั้นสั้นหรือยาวไป กินเวลานานเท่าไร ต้องคำนึงถึงผู้ฟังว่าอยู่ในวัยใด มีความ

ออกหนึ่งฟังไคนานเพียงไร อาจจะมีการดัดแปลงเนื้อเรื่องบางตอนที่เห็นว่า หวาด
เสียวเกินไป เรื่องยาวเกินไป หรือสลับซับซ้อนเกินไปที่เด็กจะเข้าใจได้ง่าย ๆ หรือ
ตอนที่ไมเหมาะสมอื่น ๆ แต่ก็ไม่ควรจะดัดแปลงมากจนเกินไป และเนื่องจากว่าการ
เล่านิทานเป็นศิลปะชนิดหนึ่ง (Baker&Greene 1977: 40) เช่นเดียวกับศิลปะ
ทั้งหลาย ซึ่งต้องการการฝึกฝน และประสบการณ์ ดังนั้นก่อนที่จะทำการเล่านิทาน
จริง ๆ ควรมีการฝึกหัดเล่านิทานก่อน

ในการฝึกหัดเล่านิทาน ให้อ่านออกเสียงดัง ๆ แต่ทันจนจบ อ่านทวนไป
ทวนมา จะดีกว่าตรงไหนควรเน้นตรงไหนควรเว้นจังหวะ ตรงไหนควรเร่งเร็วกระ
ชั้นและตรงไหนควรทอดให้ยืดยาวออกไปบ้าง ซ้อมทำเสียงค่อยเสียงดัง ให้มีการแปร
เปลี่ยนในน้ำเสียงและลีลา ให้ทดลองบันทึกเพลงเสียงเพลง แล้วเปิดฟัง จังหวะจะ
โคนการเล่า การเน้นเสียงชัดเจนนับเป็นสิ่งสำคัญในการเล่า (แมนมาศ ขวลิขิต
๒๕๐๐: ๓๔) การเล่านิทานนั้น หากเล่าด้วยเสียงซึ่งเป็นธรรมชาติของผู้เล่าเอง
ก็ดี แต่ทั้งนี้ควรให้ถ้อยคำชัดเจนนับจำเป็นจะต้องดัดเสียงให้แปลก เป็นคนว่า เวลาผู้
ชายทุกคนต้องใช้เสียงหนึ่ง ผู้หญิงทุกคนใช้เสียงหนึ่ง หรือทำเสียงเปิดโก่งตลกฟุ้งร้อง
ประกอบไปด้วย แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าไม่ควรทำเสียงต่าง ๆ ถ้าหากว่าการกระทำ
เสียงเหล่านี้เป็นไปเอง คือผู้เล่ามีพรสวรรค์อันอาจช่วยให้การกระทำเสียงเหล่านั้น
เป็นไปอย่างแนบเนียนปราศจากการเกอเขินแล้ว นิทานก็จะเพิ่มรสสนุกขึ้น เท่าที่สังเกต
ดู เด็ก ๆ ส่วนใหญ่ชอบให้ผู้เล่าทำเสียงแปลก ๆ แต่หากผู้ใดทำไม่ได้ ก็ไม่ควรทำ
เพราะจะชวนให้เกิดอาการเกอเขิน นอกจากนี้แล้วก็ควรระวังการใช้เสียง โดยการ
ฝึกควบคุมการหายใจ ฝึกเปล่งเสียงให้ออกจากส่วนลึก ไม่ใช่แค่คอและจมูก หักพูดให้
ชัดถ้อยชัดคำ ออกเสียงให้ชัดเจนนับทั้งตัว "ร" และตัว "ล" และตัวควบกล้ำทั้งหลาย
ไม่พูดซ้ำไปหรือเร็วเกินไป

ขั้นต่อไปผู้เล่าควรฝึกหัดเล่าที่หน้ากระจกเงา (Baker&Greene 1977: 47) เพื่อดูท่าทางของคนในขณะที่เล่านิทาน ท่าทางควรเป็นไปตามธรรมชาติของผู้เล่า
และเข้ากับเรื่องที่เล่า ไม่ควรจะสับสนระหว่างศิลปะการเล่านิทานกับศิลปะการแสดง

ผู้เล่านิทานเป็นผู้ที่แสดงความรู้สึก แนวความคิด ถ่ายทอดอารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน แต่ไม่ใช่สวभावของตัวละครลงไปอย่างนักแสดง ผู้เล่านิทานไม่ใช่นักแสดงแต่เป็นเพียงตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เท่านั้น ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงบทบาท ท่าทาง หรือกลวิธีในการเปลี่ยนเสียงเพื่อให้เข้ากับบทบาทของตัวละคร

ข้อควรทำและไม่ควรทำในการเล่านิทาน

๑. ถ้ามีคำยากอยู่ในเรื่องควรหาคำแปล แล้วอธิบายให้เด็กฟังเสียก่อนเริ่มเล่าเรื่อง การใช้สำนวนเปรียบเทียบควรให้ง่ายพอที่เด็กจะเข้าใจได้ ถ้าเปลือยคำยากไปในขณะเล่าไม่ควรอธิบายคำนั้น ควรปล่อยให้จินตนาการเรื่อง แล้วจึงค่อยยกขึ้นมาสอบถามความเข้าใจของเด็กแล้วอธิบายทีหลัง

๒. เตรียมหนังสือที่จะเล่า และหนังสือแนวเดียวกัน และแตกต่างกันจกวางไว้ให้เป็นที่ตั้งดูเด็กให้หันมาอ่านหนังสือ หลังจากพอจินตนาการที่ไต่ฟัง

๓. แต่งกายด้วยชุดที่ใส่แล้วผู้เล่าเองสบายใจ แต่งกายเรียบร้อย และค่อนข้างพิเศษนิดหน่อย แต่อย่าให้ถึงสายตาและความสนใจจากเรื่องนิทานไปสู่เสื้อผ้าของผู้เล่าเสียหมด

๔. การใช้เสียงเปลี่ยนไปตามภาษาท้องถิ่นของตัวละครถ้าทำได้ไม่ตึงก็เสียด การพูดไม่ถูกอาจก่อความรำคาญและไม่พอใจให้แก่ผู้ฟัง การพยายามทำเสียงเด็กเสียงคนแก่ ผู้ชายผู้หญิง ถ้าทำได้ไม่ตึงก็ไม่ควรทำ ต้องดูความสามารถของคนเสียก่อน

๕. ถ้าจำเป็นจะต้องเล่าผ่านไมโครโฟน ผู้เล่าจะต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะไมโครโฟนจะทำลายน้ำเสียง และอารมณ์ของผู้เล่านิทานในขณะที่กำลังดำเนินเรื่องอยู่ไต่กาย ดังนั้นจึงควรพยายามหลีกเลี่ยง การเล่านิทานนั้นควรเล่าให้ฟังเฉพาะในกลุ่มเล็กจึงจะได้ผลดีเต็มที่ (ม.ล. จ้อย นันทวีรินทร์ ๒๕๓๖:๕๔)

๖. ท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่า ควรเป็นไปตามธรรมชาติของผู้เล่า และตามเนื้อเรื่อง แต่ไม่ควรให้ท่าทางที่ใช้ประกอบดึงดูดความสนใจมากเกินไป ไม่ควรยื่นเฉยเหมือนท่อนไม้โดยไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ แต่ก็ไม่ควรออกท่าทางแสดงตามเรื่อง ตัวอย่างเช่น เดินไปเดินมาตามถนน เมื่อถึงตอนที่ตัวละครในเรื่องทำเช่น

นั้น เพราะเด็กจะมีวสันใจอยู่กับหาทางของยูเลอาแต่จะจำเรื่องราวที่เล่าไม่ได้ นอก
 จากนี้การเดินไปเดินมาอาจทำให้เด็กเกิดการสับสน มือควรวางไปตามปกติ อย่าเอา
 มือล้วงกระเป๋าเข้า ๆ ออก ๆ ไม่ยื่นเอามือกอดอก แต่ถ้าไม่ทราบจะทำอย่างไรกับ
 มือ ก็ควรจะให้เอาไว้หลังไว้ สิ่งที่ควรระลึกไว้เสมอคือ "ควรจะทำให้คนคุยอยู่กับเรื่อง
 ที่เล่า ไม่ใช่วิธีการเล่า" (Baker & Greene 1977: 59)

นอกจากนี้ยังมีข้อผิดพลาดที่ควรระวัง และให้ความสนใจ ซึ่งข้อผิดพลาด
 เหล่านี้อาจจะค้นพบได้ในระหว่างการซ้อม โดยให้เพื่อนช่วยวิจารณ์ว่ามีข้อผิดพลาด
 เหล่านี้หรือไม่ เช่น พูดเร็วเกินไป พูดช้าเกินไป พูดเสียงค่อยเกินไป พูดโดยใช้เสียง
 สูงเกินไป พูดโดยไม่มองหน้าผู้ฟัง มีหาทางที่รบกวนสมาธิการฟัง (Bauer 1977:
 55-57)

การเตรียมรายการ

ก่อนที่จะมีการ เล่านิทานยูเลอาควรที่จะสร้างบรรยากาศในการฟัง
 นิทานให้แก่วัยฟัง มีการจัดตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม เช่นมีการติดรูปภาพต่าง ๆ ซึ่ง
 อาจจะเป็นรูปตัวละครในเรื่อง หรือสร้างบรรยากาศเป็นฉากหนึ่งในเรื่อง ทั้งโต๊ะ
 หนังสือเพื่อแสดงหนังสือที่เลือกมาเล่าหรือหนังสืออื่นที่น่าสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือ
 ที่มีเนื้อเรื่องคล้ายคลึงกับเรื่องที่เล่า หรือเป็นหนังสือเรื่องอื่น ๆ ที่แต่งโดยผู้เขียน
 คนเดียวกันกับเรื่องที่น่ามาเล่า แต่ถ้ามีเวลามากพอก็อาจจะทำต้นไม้หนังสือแทนโต๊ะ
 แสดงหนังสือก็ได้ หรืออาจจะจัดทำป้ายนิทรรศการ โดยเอาใบหุ้มปกหนังสือมาตกแต่ง
 เป็นการชวนเชิญให้เด็กสนใจหนังสือด้วย สถานที่นั่งของเด็กก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรจะ
 เลือกมุมใดมุมหนึ่งของห้องสมุดที่จะไม่เป็นการรบกวนสมาธิของผู้ใช้ห้องสมุดคนอื่น ๆ
 และก็ควรเป็นที่ ๆ ค่อนข้างสงบเพื่อให้เด็กมีสมาธิในการฟังนิทานอย่างเต็มที่ โดย
 ไม่มีอะไรมาดึงดูดความสนใจในระหว่างที่มีการ เล่านิทาน อาจจะให้เด็กนั่งกับพื้น
 โดยมีเบาะรองนั่งที่ทำเป็นรูปต่าง ๆ หรืออาจจะจัดเก้าอี้ให้นั่งโดยตั้งสลับหว่างกัน
 เพื่อจะให้เด็กทุกคนได้เห็นหน้ายูเลอาในขณะที่เล่านิทาน

การสร้างอารมณ์ของผู้ฟังให้เข้าสู่เรื่องที่เล่า ก่อนเริ่มรายการอาจ
 เปิดเพลงดนตรีที่เข้ากับเรื่องที่เล่าเบา ๆ ให้ฟังขณะนั่งคอยรายการ เริ่ม เมื่อจะ

เริ่มรายการผู้เล่าอาจจะดึงดูดความสนใจผู้ฟังให้ทราบว่ารายการกำลังจะเริ่มแล้ว โดยการจุกเทียนไขขึ้น แล้วผู้เล่าก็พูดเหมือนกับเป็นการอธิบายว่า "ทันทีที่เทียนเล่มนี้ติดไฟ ขอยาให้มีใครพูดอะไรนอกจากผู้เล่าเพียงคนเดียว" (Baker & Greene 1977: 65) และหลังจากจบรายการแล้ว ก็อาจจะขอให้เด็กอธิบายเงิบ ๆ อยู่ในใจแล้วช่วยกันเป่าเทียนให้ดับถ้ากลุ่มผู้ฟังมีจำนวนไม่มากเกินไป โดยให้เด็กมาขึ้นล้อมเป็นวงกลมแล้วเป่าพร้อม ๆ กัน หรืออาจจะเชิญให้เด็กที่เกิดในวันนั้นเป็นผู้มาเป่าแทนเพื่อน ๆ ข้อควรระวังคือเทียนที่ใช้ควรมีขนาดใหญ่ และเป็นเทียนที่ไม่ค่อยมีน้ำตาเทียนมาก เพื่อจะได้ไม่มีการหยดใส่เด็กในขณะที่เป่า และต้องระวังไฟไหม้ให้ที ซึ่งการใช้เทียนในการเริ่มต้นรายการบ่อย ๆ ก็อาจจะทำให้เด็กทราบทันทีเมื่อเริ่มจุกเทียนว่ารายการกำลังจะเริ่มแล้ว เด็กก็จะหันมาให้ความสนใจรายการโดยอัตโนมัติ หรืออาจจะสร้างอารมณ์ผู้ฟังโดยใช้กล่องที่ดูเหมือนหีบโบราณ เมื่อจะเริ่มรายการ ผู้เล่าจะเปิดหีบโบราณเอาไว้โดยสมมติว่าเมื่อเปิดหีบวิเศษนี้แล้วทุกคนก็จะไปยังดินแดนแห่งนิทาน เมื่อเล่านิทานจบก็ปิดหีบลงเพื่อแสดงว่านิทานสิ้นสุดแล้ว ผู้เล่าอาจจะเป็นผู้เปิดหีบเองหรือขอให้เด็กช่วยก็ได้ หรืออาจจะใช้วิธีอื่น ๆ ก็ได้ (Bauer 1977: 38)

การเล่านิทาน

ผู้เล่าอาจจะกล่าวนำถึงเรื่องที่จะเล่าให้เด็กฟังก่อน โดยอาจจะเริ่มต้นที่นึกเขียนนิทานเล่มนั้นว่าเป็นใคร เคยเขียนเรื่องอะไรที่เด็ก ๆ รู้จัก หรือเริ่มที่ประเทศที่นิทานเรื่องนั้นเกิดขึ้น แต่ควรระวังว่าไม่ควรทำให้การเกริ่นเรื่องกลายเป็นการบรรยายในชั้นเรียนไป เมื่อมีการพูดนำถึงเรื่องที่จะเล่าแล้วก็เริ่มต้นเล่า ซึ่งการเล่านิทานนี้ควรจะเริ่มต้นเล่าช้า ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงผู้เล่าก่อน ในขณะที่เล่าควรสังเกตปฏิกิริยาของผู้ฟังด้วยว่าผู้ฟังมีสีหน้าท่าทางอย่างไร มีสมาธิในการฟังหรือไม่ และอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ฟังขาดสมาธิ เช่น อาจจะเป็นเพราะผู้เล่าเล่าคอยไปทำให้คนที่อยู่ข้างหลังไม่ได้ยิน ก็ควรจะทำเสียงให้ดังขึ้น นอกจากนี้ในขณะที่เล่าควรจะใช้สายตามองไปยังผู้ฟังโดยทั่วถึงเพื่อดึงดูดความสนใจ

ในการเล่านิทานผู้เล่าอาจใช้หนังสือประกอบภาพสวยงาม ๆ มาแสดงให้ดูประกอบการเล่า แต่ผู้เล่าจะต้องจำให้ได้ว่าภาพไหนเป็นภาพประกอบเรื่องตอนไหน หรืออาจจะใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบก็ได้ หนังสือภาพมีส่วนสำคัญในการเล่านิทานสำหรับเด็กเล็ก จะช่วยให้เด็กติดตามเหตุการณ์จากเรื่องที่เล่า (Fleet 1973: ๑๐๕) กระดานแม่เหล็ก (Magnetic boards) โดยการติดรูปต่าง ๆ ลงบนกระดานในขณะที่เล่าเรื่องหรืออาจจะให้เด็กมาช่วยติดก็ได้ หรือเขียนภาพลงบนกระดาษยาว ๆ เป็นเรื่องติดต่อกันไป ม้วนกระดาษให้เป็นม้วนกลม ๆ ในขณะที่เล่าก็คลี่กระดาษให้เห็นรูปภาพไปเรื่อย ๆ ในขณะที่คลี่ค่านหนึ่งอีกค่านก็ม้วนเก็บ หรืออาจใช้แผ่นโปร่งใสฉายให้ดูประกอบเรื่อง หรืออาจจะใช้เทปประกอบการเล่าก็ได้ (Bauer 1977: 181-211)

การเล่าเรื่องหนังสือ

การเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือ มักจะจัดขึ้นในห้องสมุดโดยบรรณารักษ์เป็นผู้เล่า (Harrod 1977: 131)

การเล่าเรื่องหนังสือเป็นวิธีการส่งเสริมการอ่านหนังสือและการใช้ห้องสมุดวิธีหนึ่ง การเล่าเรื่องหนังสือสามารถทำได้หลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การเล่าให้เพื่อนฟังถึงหนังสือที่เพิ่งอ่านมาว่าน่าสนใจอย่างไร ซึ่งเป็นการพูดคุยกันตัวต่อตัว จนถึงการเล่าอย่างเป็นทางการในห้องประชุมของโรงเรียน แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจุดประสงค์ของการเล่าเรื่องหนังสือก็ยังคงเหมือนกัน คือการพยายามชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกอยากอ่านหนังสือ (Bodart 1979: 273) การเล่าเรื่องหนังสือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงให้มีการใช้ห้องสมุดและส่งเสริมการอ่าน เพราะเป็นวิธีการนำผู้ฟังเข้าถึงหนังสือด้วยตนเอง คือผู้ฟังจะได้เห็นหนังสือทราบว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ตรงกับความสนใจของเขาหรือไม่ (Gillespie Lembe 1976: 1-6)

ขนาดของกลุ่มผู้ฟัง

สำหรับจำนวนผู้ฟังในการเล่าเรื่องหนังสือนั้น ไม่จำกัดว่าจะต้องมีจำนวนเท่าไร อาจจะมีเพียงคนเดียว หรืออาจจะเป็นกลุ่มใหญ่ เช่น กลุ่มในที่ประชุม

ของโรงเรียน แต่จำนวนของกลุ่มผู้ฟังที่จะทำให้การเล่าเรื่องหนังสือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศเป็นกันเองก็ควรมีขนาดกลุ่มประมาณ ๒๐ - ๓๐ คน หรือขนาด ๑ ห้องเรียน เพราะสามารถที่จะสื่อสารกันได้อย่างดี ซึ่งไม่สามารถทำได้ในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่

การเตรียมตัวเล่าเรื่องหนังสือ

ขั้นแรกก็คือการเลือกหนังสือ โดยการอ่านหนังสือที่คาดว่าจะอยู่ในความสนใจของผู้ฟัง ซึ่งต้องพิจารณาว่าผู้ฟังอยู่ในวัยใด เพศใด ในวัยดังกล่าวมีความสนใจในเรื่องประเภทใด พยายามอ่านหนังสือเหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้ แล้วเลือกดูว่าหนังสือเล่มใดที่น่าสนใจ สิ่งที่สำคัญคือ ตัวผู้เล่าเองต้องรู้สึกชอบหนังสือเล่มที่จะนำมาเล่า เพราะถ้าผู้เล่าเองยังไม่รู้สึกชอบ การที่จะชักจูงให้ผู้อื่นชอบตามย่อมเป็นไปได้ หนังสือที่จะนำมาเล่าอาจจะไม่ใช่หนังสือเล่มที่ดีที่สุด แต่ต้องเป็นหนังสือที่มีส่วนดีและน่าติดตามอ่าน หนังสือที่เลือกไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือใหม่ทั้งหมด แต่ควรมีหนังสือใหม่ผสมบ้าง อาจจะเป็นการแนะนำหนังสือเก่าที่เป็นที่ชื่นชอบหรือหนังสือที่เป็นที่นิยมก็สามารถนำมาใช้ในการชี้ชวนว่าทำไมจึงมีผู้ชอบอ่านหนังสือเล่มดังกล่าว หนังสือบางเล่มอาจจะไม่ได้รับความสนใจจากผู้อ่าน ก็อาจจะพิจารณาว่าเป็นเพราะเหตุใด ถ้าเป็นเพราะไม่มีจุดที่น่าสนใจ เนื้อเรื่องไม่น่าติดตาม ก็ควรจะผ่านไป ไม่ควรนำมาเล่าเพื่อที่จะเพิ่มอัตราการยืมหนังสือ เพราะการทำเช่นนั้นอาจจะทำให้เกิดความรู้สึกผิดหวังแก่ผู้อ่าน ซึ่งจะทำให้หมดศรัทธาในตัวผู้เล่าไปได้ และเมื่อมีการแนะนำหนังสือเล่มอื่นที่น่าสนใจจริง ๆ ก็อาจจะไม่เชื่อถืออีกต่อไป แต่ถ้าหนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือที่ดี เนื้อเรื่องน่าติดตาม แต่อาจจะไม่เพราะชื่อเรื่อง หรือรูปเล่มไม่น่าสนใจไม่ดึงดูดผู้อ่านจึงทำให้มีการมองข้าม ก็น่าที่จะนำมาเล่า (Bodart 1979: 273)

ควรเตรียมหนังสือสำรองไว้หลาย ๆ เล่ม เพราะผู้เล่าอาจจะมีเวลาจำเป็นต้องเปลี่ยนหนังสือบางเล่มเพื่อความเหมาะสม เนื่องจากบางครั้งกลุ่มผู้ฟังอาจจะไม่เป็นไปตามที่คาดคิดเอาไว้ บางครั้งผู้ฟังอาจจะมีท่าทางที่ทำให้ผู้เล่าทราบได้ว่าเขาไม่สนใจเรื่องหรือหนังสือที่กำลังเล่าให้ฟัง ผู้เล่าก็ต้องพยายามรวบรวมเรื่องนั้น

เสียโดยเร็ว และหาเรื่องใหม่จากหนังสือที่สำรองเอาไว้ขึ้นมาเล่าแทน เป็นการแก้ ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการ เล่ามากจะสามารถบอกได้ทันทีว่าควร จะ เปลี่ยนเรื่องทุกเมื่อไร

อีกวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจเลือกหนังสือก็คือ การจินตนาการ ว่าตนเองเป็นผู้ฟังคนหนึ่ง ลองนึกดูว่าเรื่องอะไรที่ตนเองอยากฟัง และระยะเวลา นานเท่าไรที่จะสามารถนั่งฟังได้อย่างมีสมาธิและไม่รู้สึกเบื่อ

เมื่อคัดเลือกหนังสือได้เป็นที่พอใจแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือต้องพยายามทำความเข้าใจ และคุ้นเคยกับหนังสือเล่มนั้นให้เสียก่อน เช่น เกี่ยวกับการ เล่านิทาน การเตรียม ตัวเพื่อการ เล่าเรื่องหนังสือนั้นจะต้องจำคอนสแตนต์ให้ได้ขึ้นใจ แต่ไม่ใช่จำท่องจำให้ ได้ทุกบรรทัด ผู้เล่านิทานควรอ่านนิทานเรื่องที่จะเล่าหลายเที่ยวจนกระทั่งรู้จักและจก จำนิทาน เรื่องนั้นได้ดี จนสามารถที่จะเล่านิทานเรื่องนั้นได้โดยไม่ต้องอาศัยหนังสือ ผู้ ที่จะเล่าเรื่องหนังสือก็เช่นกันจะต้องรู้จักหนังสือที่จะเล่าเป็นอย่างดีเช่นกัน ควรจะ เขียนสิ่งที่จะเล่าทั้งหมดลงบนกระดาษ แต่วิธีนี้ก็ยังมีข้อเสียคือ บางครั้งผู้เล่าจะอ่านบท ที่เขียนมา ทำให้กลายเป็นการอ่านรายงานหน้าชั้นไป ซึ่งไม่เป็นธรรมชาติและน่าเบื่อ วิธีที่จะแก้ปัญหานี้ได้ก็คือ การจกเรื่องที่จะพูดเพียงคร่าว ๆ เฉพาะหัวเรื่องใหญ่ ๆ เพื่อช่วยความทรงจำและลำดับขั้นตอนในการพูด

ขั้นตอนต่อไปก็คือการฝึกเล่า อาจจะฝึกหัดเล่าโดยการบันทึกเทปไว้ซึ่งเป็น วิธีการที่ดี เพราะจะทำให้ผู้เล่ามีโอกาสได้ฟังเสียงของตนเองว่าเป็นอย่างไร มี การเน้นหรือเว้นจังหวะในสิ่งที่ควรจะทำหรือไม่ นอกจากนี้ก็ควรฝึกเล่ากับกระจก ยาวที่จะสามารถมองเห็นได้เต็มตัว เพื่อค้นหาทางของตนเองเวลาเล่าว่าไปกันได้ดี กับเรื่องที่เล่าหรือไม่ ความสำเร็จในการเล่าเรื่องหนังสือขึ้นอยู่กับการเตรียมตัว ที่ดี วิธีการเตรียมตัวและระยะเวลาในการ เตรียมตัวนั้นขึ้นอยู่กับหนังสือที่จะเล่า การ เตรียมรายการตายตัวล่วงหน้านั้นไม่สามารถที่จะทำได้ ถ้ายังไม่ทราบถึงลักษณะกลุ่ม ผู้ฟังอย่างละเอียด ดังนั้นผู้เล่าจึงต้องสามารถที่จะเปลี่ยนเรื่องทุกได้ทันที ถ้ากลุ่มผู้ ฟังไม่ได้เป็นไปอย่างที่เราคาดไว้

การเล่าเรื่องหนังสืออาจจะแบ่งวิธีการเล่าได้เป็น ๓ วิธีกว้าง ๆ

๑. เลือกหนังสือที่น่าสนใจพร้อมใบหุ้มปก หนังสือทุกเล่มอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ในขณะที่เล่าเรื่องหนังสือแต่ละเล่ม ผู้เล่าจะยกหนังสือใหญ่ ฟังได้เห็นรูปร่างลักษณะของหนังสือนั้น และจากการที่ผู้เล่าได้ทำความรู้จักหนังสือเล่มนั้น ๆ มาแล้ว ผู้เล่าก็จะสามารถแนะนำแก่ผู้อ่านใควาหนังสือเล่มไหนเหมาะกับ ผู้ที่มีประสบการณ์และความสนใจอย่างไร เพื่อที่แต่ละคนจะเลือกหนังสือได้ตรงกับ ความสนใจและความต้องการของตน หรืออย่างน้อยก็ให้แนวความคิดแก่เขา เพื่อนำ ไปใช้ในการเลือกหนังสืออ่านด้วยตัวเองต่อไป

๒. เป็นแบบที่มีการ เลือกสรรหนังสือที่มีแก่นเรื่องเหมือนกัน แต่การ เล่าเรื่องหนังสือจะกล่าวถึงรายละเอียดที่แตกต่างของแต่ละเล่มออกไป ซึ่งจากแก่น ของเรื่องที่เหมือนกันนี้อาจจะแนะนำหนังสือได้ครั้งละตั้งแต่ ๓ - ๔ เล่มไปจนถึง ๑๐ เล่มก็ได้

๓. เป็นแบบที่เหมาะสมสำหรับการ เล่าเรื่องหนังสือที่มีระยะเวลาสั้น โดยพูดถึงหนังสือเล่มหนึ่งอย่างละเอียด และพูดถึงหนังสือเล่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหรือ สัมพันธ์กันอย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือที่เป็นวิชาเดียวกัน แก่นของเรื่องโดยทั่วไป ไปเหมือนกัน หรือเค้าโครงเรื่องเหมือนกัน

การ เริ่มต้นรายการเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าตอนอื่น ๆ ต้องหาวิธี สร้างอารมณ์ หรือดึงดูดผู้ฟังมาสู่เรื่องที่จะเล่า ซึ่งอาจทำได้โดยการตั้งเอาเหตุการณ์ ที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น หรือระยะเวลาไม่นานนัก หรือเรื่องที่ปรากฏใน หน้าหนังสือพิมพ์ หรือจากรายการโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม ภาพยนตร์ที่กำลังเข้าฉาย แม้แต่เรื่องกินฟ้าอากาศ จากจุดเริ่มต้นนี้จะนำไปสู่หนังสือเล่มแรกที่พูดถึง ซึ่งหนังสือ เล่มนี้ควรจะเป็นหนังสือที่น่าสนใจและอ่านกันได้ทุกคน จากจุดนี้ก็อาจจะเริ่มเข้าสู่ หนังสือเล่มที่ยาก ๆ ต่อไป ถ้าหากกลุ่มผู้ฟังมีทั้งหญิงและชาย ก็อาจจะเริ่มจากหนังสือ สำหรับผู้หญิงมาเป็นหนังสือสำหรับผู้ชาย จากหนังสือนวนิยายมาเป็นหนังสือสารคดี

การเล่าเรื่องหนังสือนั้นควรจะต้องต่อนที่น่าตื่นเต้น น่าสนใจของเรื่อง ออกมาเล่า และกฎ ๒ ข้อที่ควรระวังระลึกเอาไว้เสมอคือ ๑. ไม่เล่าเรื่องหนังสือ

ที่ผู้เล่าเองไม่เคยอ่าน ๒. จะไม่เล่าเรื่องหนังสือจนถึงตอนจบของเรื่อง (Bodart 1979: 275). ควรหยุดตรงจุดหยุด หรือก่อนที่จะถึงจุดคลี่คลายเรื่องลึกลับต่าง ๆ เพราะผู้ฟังจะไม่สนใจอ่านหนังสือเล่มนั้นอีกต่อไป ถ้าใครรู้เรื่องตลอดแล้ว

ในกรณีที่หนังสือที่เล่านั้นเป็นหนังสือที่มีแก่นเรื่องเดียวกันหรือเป็นวิชาเดียวกัน ก็ควรจะชี้ให้เห็นว่าแต่ละเล่มมีจุดเด่นตรงไหน และมีข้อแตกต่างจากเล่มอื่นอย่างไร แต่ไม่ควรแนะนำหนังสือโดยโชดอยคำทำนองที่ว่า "หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าตื่นเต้นมาก" หรือ "นี่คือหนังสือที่คุณจะต้องรัก" ให้หนังสือทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ตัวของมันเอง เพราะหนังสือเล่มนั้นอาจจะน่าตื่นเต้นสำหรับผู้เล่าแต่ผู้อ่านอาจจะผิดหวัง เมื่ออ่านหนังสือเล่มนั้นตามคำบอกเล่าของผู้เล่าแล้วพบว่าเรื่องไม่น่าตื่นเต้นสำหรับเขาเลย การเล่าเรื่องหนังสือควรจะทำอย่างเที่ยงตรง

ในขณะที่เล่าควรจะต้องสังเกตปฏิกิริยาของผู้ฟังทุกคน ถ้าความสนใจของผู้ฟังลดลง ก็ควรที่จะดึงความสนใจกลับมาโดยการเปลี่ยนทำนองการพูด โดยการขึ้นเสียงสูงเสียงต่ำ แต่ถายังไม่สามารถดึงความสนใจกลับมาได้ ควรที่จะเปลี่ยนไปแนะนำหนังสือเล่มอื่น นอกจากนี้ควรจะนำหนังสือเล่มที่กำลังเล่าถึงขึ้นมาแสดงในระหว่างที่เล่าควย พยายามให้เห็นโดยทั่วถึงกันทั้งชื่อเรื่องและชื่อผู้แต่ง ถ้าหากมีหนังสือหลายเล่มและไม่สะดวกที่จะนำหนังสือมาแสดงก็อาจจะนำใบพิมพ์มาแทน

การแต่งกายของผู้เล่าเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจด้วย ควรแต่งกายให้เรียบร้อย ไม่ฉูดฉาด ไม่ดึงดูดความสนใจมากเกินไป ควรแต่งกายให้สวยงามแบบเรียบ ๆ และไม่ใช่อุปสรรคในการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย นอกจากนี้ยังต้องระมัดระวังการทำท่าทางประกอบการเล่า อย่าให้มากเกินไปจนจำเป็นเพราะคนฟังจะรู้สึกยุ่งเหยิงตามไปด้วย

รายชื่อหนังสือที่นำมาเล่าเรื่อง ควรจัดทำเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้แจกให้ผู้เข้าฟังก่อนเริ่มรายการ เพื่อผู้ฟังจะได้จกโน้ตย่อที่เขาสนใจในขณะที่มีการเล่าเรื่องหนังสือ แต่ถ้ากลุ่มผู้ฟังที่เป็นเด็กเล็ก ควรแจกรายชื่อหนังสือภายหลังการเล่าเรื่อง เพราะไม่เช่นนั้นพวกเขาจะใช้เวลาไปกับการอ่านรายชื่อหนังสือแทนที่จะฟังเรื่องที่เล่า

ในกรณีที่ผู้ฟังมีปัญหาคำถาม ผู้เล่าต้องตัดสินใจเสียก่อนว่า จะให้มีการถามหรืออภิปรายในขณะที่เล่าหรือไม่ แล้วควรจะบอกให้ผู้ฟังทราบว่า เขาสามารถที่จะถามได้ทันทีที่มีปัญหา หรือขอให้เก็บคำถามไว้ถามภายหลังการเล่าเรื่องจบลง การจะตอบคำถามในขณะที่เล่าเรื่องนั้น ถ้าเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบสั้น ๆ ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหา แต่ถ้าคำถามนั้นจะนำไปสู่การอภิปรายที่ยาวนาน ก็ต้องพยายามดึงกลับเข้ามาในเรื่องอย่างรวดเร็ว วิธีที่ดีที่สุดก็คือ ควรจะเก็บปัญหาประเภทนี้ไว้ก่อนท้ายของรายการ แล้วตอบปัญหาที่คอยได้สั้น ๆ ในเวลาที่เล่า เพราะจะสร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับผู้ฟังเมื่อมีการโต้ตอบเกิดขึ้น และบ่อยครั้งที่ผู้เล่าสามารถจะใช้ประโยชน์จากคำถามเหล่านี้ในการเชื่อมโยงไปสู่หนังสือเล่มต่อไปได้อย่างดี

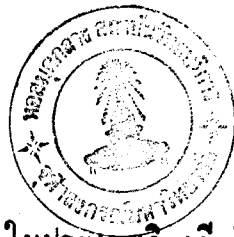
สิ่งที่สำคัญอีกอย่างในการดำเนินรายการคือ พยายามควบคุมเวลาให้พอคึกซ์ที่กำหนดเอาไว้ อย่าให้เกินเวลา เพราะบางครั้งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อ

วิธีที่จะวัดผลการเล่าเรื่องหนังสือนั้น สามารถทำได้โดยการวัดจากอัตราการยืมหนังสือภายหลังการเล่าเรื่องหนังสือ

การแสดงหุ่น (Puppetry)

หุ่น คือสิ่งที่ไม่มีชีวิตที่เคลื่อนไหวไปตามบทช่วยพลังงานของมนุษย์ (Currell 1974: 1)

การนำการแสดงหุ่นเข้ามาใช้ เพื่อการศึกษาและเพื่อความบันเทิงนั้น ได้มีมานานหลายพันปีแล้ว หุ่นเริ่มแพร่หลายในสังคมของชาวอียิปต์โบราณ และเป็นส่วนหนึ่งในพิธีทางศาสนาของกรีกและโรมัน ทั่วทุกมุมโลกมีการแสดงหุ่นเป็นส่วนหนึ่งของแขนงศิลปการละคร ในยุโรปการแสดงหุ่นที่มีชื่อเสียงมิได้ให้ความบันเทิงแต่เฉพาะเด็ก ๆ แต่ได้ให้ความบันเทิงแก่ผู้ใหญ่ด้วย ในซอลทซ์บวร์ก (Salzburg) ประเทศออสเตรีย มีโรงละครหุ่นที่ถาวรเพื่อเปิดแสดงอุปรากรที่แสดงโดยหุ่นชักใย ส่วนหุ่นบุรุษของญี่ปุ่นแสดงละครคลาสสิก ในขณะที่หุ่นเงา (Shadow Puppets) ของตุรกีแสดงเรื่องตลก หุ่นที่เปิดแสดงที่ชาวและบาห์ลิกเป็นหุ่นเงาแต่มักจะแสดงเกี่ยวกับเรื่องความดีความชั่ว เรื่องเกี่ยวกับกษัตริย์ เทพเจ้า บิศาจ แม่มด ยักษ์ ซึ่งมักจะเป็นเรื่องยาว สำหรับในประเทศไทยก็มีการแสดงหุ่นกระบอกซึ่งมักจะแสดงเรื่องเกี่ยวกับกษัตริย์ และวรรณคดี นอกจากนี้ก็ยังมีการแสดงหุ่นเงาหรือที่เรียกกันว่า

หนังตะลุง ทางตอนใต้ของประเทศ ในประเทศอื่นก็มีการเล่นละครหุ่นเช่นกันเป็น
หุ่นประเภทสายซึกซึ่งมักจะเปิดแสดงกันตามข้างถนนตั้งแต่เคลลีไปจนถึงกัลกัตตา ใน
ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับวัฒนธรรมการเล่นหุ่นมา และนำมาดัดแปลงเป็นของตน
เอง มีรายการแสดงหุ่นทางโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในสหรัฐอเมริกา
และประเทศอื่น ๆ คือ รายการมัพเพท (Muppets) ซึ่งเป็นของเซซามีสตรีท
(Sesame Street) นอกจากนี้ทางรายการก็นำเอาหุ่นเข้ามาใช้เพื่อประกอบการ
สอนภาษาอังกฤษ (Bauer 1977: 226-240)

การแสดงหุ่นเป็นกิจกรรมที่ต้อใจเด็ก และใฝ่ผลในการส่งเสริมการอ่าน
สามารถชักชวนเด็กให้รู้จักหนังสือในห้องสมุดมากขึ้น เพราะเด็กมาดูการแสดงหุ่นที่
ห้องสมุด การแสดงหุ่นอาจใช้ในการเริ่มต้นในการจัดชั่วโมงนิทาน หรือประกอบการ
เล่านิทานหรือจัดแสดงตลอดเรื่อง ห้องสมุดอาจจัดการแสดงหุ่นโดยนำมาจากที่อื่น
เพื่อมาแสดงให้เด็กชม หรือการทำหุ่นจัดแสดงเอง และเขียนบทละครหุ่นเอง แต่การ
แสดงหุ่นเหมาะกับเด็กกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ ๑๐ - ๓๐ คน เพราะมีเวทีขนาดย่อมพอ
เหมาะกับหุ่นเท่านั้น (Gross 1963: 81)

ประเภทของหุ่น

ในการที่จะสร้างหุ่นขึ้นมาแต่ละตัวนั้น ต้องอาศัยเวลาและความคิด
เพื่อสร้างสรรค์ในการจะนำหุ่นมาใช้ ถึงแม้ว่าจะมีหุ่นหลายชนิด แต่ตาแบ่งประเภทจริง ๆ
แล้วก็พอจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ หุ่นมือ และหุ่นซึกไช ซึ่งเจ็ค
โคยไชเชือก

ในการจะเลือกใช้หุ่นในการแสดงขึ้นอยู่กับผู้ที่แสดงว่าจะเลือกใช้แบบ
ใด หรือจะพิจารณาตามบทบาทของหุ่น เช่น กรณีที่หุ่นนั้นต้องแสดงท่าทางซึ่งต้องใช้
แขนขาหรือทุกส่วนของร่างกาย ก็ควรเลือกใช้หุ่นซึกไชเพราะหุ่นชนิดนี้สามารถแสดง
ออกได้ทุกส่วน ถ้าผู้เจ็คเก่ง ๆ หุ่นก็จะสามารถเต้นรำ หรือหยิบของได้ แต่หุ่นชนิดนี้
ผู้เจ็คต้องมีความชำนาญและฝึกซ้อมมาอย่างดี สำหรับหุ่นเมื่อนั้นสามารถแสดงการพุกจา
ขยับมือหรือแขนได้ แต่จะไม่โง้วทั้งตัวเพื่อป้องกันไม่ให้เห็นมือของผู้เจ็ค ซึ่งเหมาะที่
จะนำมาใช้ในกรณีที่ต้องการจะเน้นตัวละครในค่านิยมสนทนา เพราะผู้เจ็คสามารถ

ขยับมือไปตามจังหวะการพูดได้ มีผู้นิยมนำหุ่นมือมาใช้ในการเล่านิทานให้เด็กฟัง โดยการนำมาเป็นคู่รวมรายการ หรือใช้ประกอบการเล่าเรื่องก็ได้ ผู้ที่นิยมเชิคุหุ่นมือ มักจะให้เหตุผลในความแตกต่างระหว่างหุ่นมือและหุ่นชักใยว่า เนื่องจากหุ่นมือเป็นหุ่นที่เชิคุโดยสวมเข้ากับมือซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย จึงทำให้หุ่นชนิดนี้เคลื่อนไหวจริง และมีการใส่อารมณ์ของผู้เชิคุได้อย่างเต็มที่ แต่สำหรับผู้ที่ชอบหุ่นชักใยให้เหตุผลว่า เนื่องจากหุ่นชักใยนี้แยกออกไปต่างหากจากร่างกายของผู้ชักใยในขณะที่แสดง จึงทำให้หุ่นชนิดนี้มีชีวิตจิตใจของมันเองซึ่งดีกว่า แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละคนว่าพอใจจะเชิคุหุ่นประเภทไหน

ชนิดของหุ่นสามารถแบ่งย่อยออกได้ดังนี้

หุ่นถุงมือ (Glove puppet) เป็นหุ่นที่ทำมาจากถุงมือ โดยการตกแต่งแต่ละนิ้วของถุงมือให้เป็นตัวละครแต่ละตัว เมื่อตัวละครมีการเคลื่อนไหวหรือพูดก็ใช้การขยับนิ้วไปตามจังหวะ ถ้าตัวละครตัวไหนไม่มีบทบาทในตอนนั้นก็อยู่เฉย ๆ หรืออาจจะหกดนิ้วเก็บเอาไว้ก่อนแล้วค่อย ๆ เอาขึ้นมาเมื่อถึงบท

หุ่นนิ้วมือ (Finger puppet) เป็นหุ่นเล็ก ๆ ที่ทำขึ้นมาเพื่อสวมนิ้วเวลาเชิคุ อาจจะใส่หุ่นนิ้วที่มือข้างละ ๒ - ๓ ตัวก็ได้ ซึ่งหุ่นชนิดนี้เหมาะสำหรับผู้ที่มีกลุ่มเล็ก ๆ เพราะเนื่องจากหุ่นมีขนาดเล็กถ้าเป็นกลุ่มใหญ่จะมองเห็นไม่ถนัด ข้อดีของหุ่นชนิดนี้คือสามารถนำติดตัวไปได้สะดวก ในการเชิคุก็ไม่จำเป็นต้องมีเวที

หุ่นมือ (Hand puppet) เป็นหุ่นที่ทำเป็นรูปต่าง ๆ เช่น เป็นกระต่าย กบ ฯลฯ ซึ่งหุ่นชนิดนี้นิยมทำเฉพาะส่วนที่เป็นหน้าลงมาถึงครึ่งตัว มีแขน อาจจะมีบางตัวที่ทำทั้งตัว คือมีขาด้วยซึ่งช่วงขานี้อาจจะนำมาวางเฉย ๆ ไม่สามารถขยับได้ เมื่อจะเล่นก็นำหุ่นมือมาสวมลงบนมือข้างที่ถนัด หรืออาจจะเล่นที่เดียว ๒ ตัว หุ่นผู้ชายและขวา ถ้าหุ่นมืออันนั้นมีแต่เฉพาะส่วนที่เป็นหน้า ก็จะสวมนิ้วหัวแม่มือในตำแหน่งปากข้าง ส่วนนิ้วที่เหลือทั้งหมดก็จะอยู่ส่วนบน เวลาตัวละครพูดก็ขยับนิ้วในลักษณะอาปากพูด แต่ถาหุ่นมืออันนี้มีส่วนที่เป็นแขนด้วย ก็จะทำให้นิ้วหัวแม่มือเป็นแขนข้างหนึ่ง นิ้วชี้และนิ้วกลางเป็นส่วนหัว ส่วนนิ้วนางและนิ้วก้อยจะเป็นแขนข้างที่เหลือ หุ่นนี้ก็จะสามารถขยับได้ทั้งส่วนที่เป็นแขนและหัว

หุ่นแปะ (Stick Puppets)

เป็นหุ่นแบบที่ง่ายที่สุด เพียงแต่วาดแบบตัวละครที่ต้องการลงบนแผ่นกระดาษแล้วตัดตามแบบ แล้วนำไม้ที่มีลักษณะเป็นค้ำยาว ๆ มาติดข้างหลัง ก็สามารถจะนำมาเชิดได้ เวลาเชิดก็เพียงแต่ถือค้ำไม้ขยับไปมาหรือขึ้นลงตามจังหวะ

หุ่นกระบอก (Rod Puppets)

เป็นหุ่นที่มีลักษณะคล้ายกับหุ่นแทงแต่ซับซ้อนกว่าเป็นหุ่นที่ต้องใช้ความชำนาญในการเชิด เพราะหุ่นกระบอกเป็นหุ่นที่ทำให้มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เป็นตัวละครที่เป็นคนก็จะตกแต่งให้มีมือ มีแขน แล้วติดค้ำสำหรับเชิดไว้ที่แขนและตัว เวลาเชิดหุ่นก็สามารถขยับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ เช่น หุ่นกระบอกของไทยผู้เชิดสามารถเชิดได้ค่อนข้างเหมือนกับการที่หุ่นกำลังรำร่าอยู่

หุ่นชักใยหรือหุ่นชักด้วยเชือกและไม้ (Marionettes or String Puppets)

หุ่นชนิดนี้มักทำให้มีส่วนต่าง ๆ ของร่างกายครบถ้วน เชิดโดยใช้เอ็นหรือเชือกเส้นเล็ก ๆ โยงไว้ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เมื่อต้องการให้ร่างกายส่วนไหนขยับก็บังคับเชือกเส้นที่โยงอยู่กับส่วนนั้น ถ้าต้องการให้หุ่นขยับส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้มากเท่าไร ก็ต้องโยงเชือกมากเท่านั้น ซึ่งการเชิดหุ่นชนิดนี้ต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างมาก และต้องระวังไม่ให้เชือกพันกัน

หุ่นเงา (Shadow Puppets)

หุ่นเงานี้ผู้ชมจะไม่ได้เห็นตัวหุ่นโดยตรงแต่จะเห็นเงาของหุ่นที่เชิดอยู่ข้างหลังฉากบาง ๆ และใช้ไฟส่องฉายทางด้านหลัง หุ่นประเภทนี้อาจจะเป็นหุ่นแทงหุ่นมือ หรือแม้แต่ตัวคนจริง ๆ หรือเงาพระมเหสีที่ทำให้เป็นรูปต่าง ๆ ก็ได้

หน้ากากและหุ่นร่างกาย (Masks and Body Puppets)

หุ่นประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็เป็นหุ่นที่เชิดโดยใช้มือ แต่ก็ยังมีการแสดงหุ่นที่สามารถใช้ส่วนอื่น ๆ ของร่างกายแสดงแทนได้ ซึ่งได้แก่หน้ากากและหุ่นร่างกาย โดยการทำหน้ากากเป็นรูปตัวละครที่จะแสดงแล้วสวมไว้ที่ศีรษะ หรืออาจจะวาดรูปตัวละครลงบนไม้กระดานหรือกระดาษแข็ง โดยเจาะส่วนที่เป็นหน้าและแขนเอาไว้สำหรับให้ผู้แสดงสวม เมื่อผู้แสดงสวมก็จะทำท่าทางต่าง ๆ ตามบท (ดูภาพประกอบที่ภาคผนวก)

การนำหน้มาใช้ในการนำเสนอวรรณกรรม

อาจจะจัดแสดงละครหุ่น โดยนำเรื่องหรือนิทานที่น่าสนใจสำหรับเด็กและเหมาะที่จะนำมาทำเป็นละครหุ่น ควรเป็นเรื่องที่ไม่มีความยาวเกินไป จัดฉากสำหรับการแสดง อาจจะทำได้ง่าย ๆ โดยใช้มานานมากันมุมใดมุมหนึ่งของห้อง หรืออาจจะกันที่ประตูหลังจากเด็กเข้ามาทั้งหมดแล้ว ซึ่งฉากที่ใช้อาจจะเป็นผ้าฉั้นใหญ่ ธรรมดานำมาซึ่งกับราวหรืออาจจะเป็นผืนที่เจาะเป็นช่องสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ก็ไ้หรือบางครั้งอาจจะนำมาเชิดธรรมดาโดยไม่ต้องมีฉากก็ได้ แต่ผู้เชิดต้องพยายามดึงความสนใจของเด็กให้ไปอยู่ที่หุ่นไม่ใช่ที่ตัวผู้เชิด

บางครั้งอาจจะนำหน้มาใช้ประกอบการบรรยายโดยทำเป็นแซกกับเชิญผู้คุยเรื่องต่าง ๆ กับผู้เล่า ซึ่งผู้เล่าอาจจะต้องเปลี่ยนเสียงพูดเวลาที่ถึงบทที่หุ่นเป็นผู้พูด และอาจจะขอให้หุ่นเป็นผู้เล่านิทานให้เด็กฟังก็ได้ หรืออาจจะให้หุ่นเป็นผู้ดำเนินรายการทั้งหมดเอง สมมติว่าหุ่นนั้นเป็นเจ้าของรายการ (Wall 1965: 90-94)

สำหรับเด็กที่ไม่เลือกจนเกินไป ผู้เล่าอาจจะชักชวนเด็กให้ลองเชิดหุ่นและลองคิดหาเรื่องมาแสดงละครหุ่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนใจอ่านหนังสือเพื่อหาเรื่องที่เขาคงต้องการ หรืออาจจะมีการสอนหาหุ่นจากเศษวัสดุ เช่นจากถุงกระดาษ ดุงเท้า แล้วให้เด็กลองหัดเชิดเล่น อาจจะแนะนำให้เด็กทำตัวละครตัวใดตัวหนึ่งที่เขาประทับใจมาจากนิทานที่เล่าให้ฟัง หรือนิทานที่เขาอ่านเอง

การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง (Reading Aloud)

การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้นจะง่ายกว่าการเล่นนิทานให้เด็กฟัง (Arbuthnot 1964: 394-395) แต่ถึงกระนั้นการอ่านหนังสือกับการเล่าก็ยังคงมีกฎเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน ก่อนที่จะอ่านหนังสือเรื่องใดให้เด็กฟังก็ตาม ผู้อ่านควรที่จะต้องเคยอ่านหนังสือเล่มนั้นมาก่อนแล้ว เพื่อที่จะได้แสดงความรู้สึกต่าง ๆ ตามเรื่องออกมามีความน่าเสียง เช่น ความรู้สึกตื่นเต้น เกรี้ยวกราด หัวคอกลิ้ว เศร้าสร้อย เป็นต้น นอกจากนี้เวลาอ่านผู้อ่านจะได้ไม่พะวงอยู่กับเรื่องราวที่อ่านมากจนเกินไป จนทำให้การถ่ายทอดความรู้สึกหรือการสื่อสารขาดหายไป ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การอ่านหนังสือให้เด็กฟังน่าสนใจยิ่งขึ้น ถ้าผู้อ่านมีวาทกรรมหนักมาอ่าน

เด็กจะรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่มีสิ่งดึงดูดใจให้อยากฟัง

การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง อาจจะอ่านให้เด็กฟังเพียงคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้ แต่ไม่ควรให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ ถ้าหากมีเด็กฟังเป็นกลุ่ม ควรจัดที่นั่งรอบ ๆ ผู้อ่านเป็นรูปครึ่งวงกลมเพื่อเด็กทุกคนจะสามารถเห็นภาพจากหนังสือได้ทั่วถึงทุกคน ผู้อ่านจะถือหนังสือไว้คานหน้าผู้อ่านก็ได้ ในกรณีที่ผู้อ่านจกจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้หมด ฉะนั้นผู้อ่านอาจจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ไม่ถี่ ก็อาจจะถือหนังสือให้อยู่คานข้างตัวผู้อ่าน โดยถือให้สูงพอที่สายตาจะเหลือบมองได้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะสามารถอ่านได้ในขณะที่เด็กฟังความสนใจไปอยู่ที่รูปภาพ ซึ่งวิธีนี้จะใช้ได้ดีเมื่อรูปภาพประกอบเรื่องเป็นภาพที่ต่อเนื่องกันไปกับเนื้อเรื่องที่อ่าน แต่ถ้าเรื่องที่นำมาอ่านให้เด็กฟังมีภาพประกอบที่ไม่ต่อเนื่องกัน หรือมีภาพเพียงบางตอน ก็อาจจะเปลี่ยนไปใช้วิธีอ่านเรื่องทั้งหมดให้เด็กฟังโดยตลอดก่อน โดยบอกกับเด็กว่าแล้วจะมาดูภาพทั้งหมดกันภายหลัง โดยให้เด็กฟังเรื่องที่จะอ่านให้ที เมื่อมาดูรูปกันจะได้ช่วยกันเล่าได้ว่าเรื่องราวเป็นมาอย่างไร รูปไหนถึงตอนไหน

การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้นมีประโยชน์เพียงแต่อ่านหนังสือให้เด็กฟังเท่านั้น แต่การอ่านหนังสือให้เด็กฟังที่คั้น ผู้อ่านจะก่อให้เกิดความรู้สึกลงไปในด้านเสียงของผู้ฟัง ผู้อ่านหนังสือให้เด็กฟังที่เก่ง ๆ จะสามารถสร้างอารมณ์รวม หรืออารมณ์คล้อยตามให้แก่เด็กที่ฟังได้ เด็กจะสร้างจินตนาการต่าง ๆ ตามเรื่องที่เล่าได้

การจัดแสดงหนังสือ (Display)

เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้เด็กได้ทราบว่าหนังสืออะไรที่ตรงกับ ความสนใจของเขา (Pilgrim and McAllister 1968: 196-197) การจัดแสดงนี้อาจจะทำโดยการนำเอาใบหุ้มปกหนังสือมาติดที่กระดานป้ายของห้องสมุด โดยจัดตกแต่งให้สวยงามดึงดูดความสนใจ อาจจะจัดแสดงหนังสือที่มีเค้าโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกัน หรือมีความต่อเนื่องกัน แล้วเขียนข้อความเชิญชวนที่เราใจผู้พบเห็น หรืออาจจะจัดแสดงหนังสือบนโต๊ะ หรือตู้ โดยการจัดเรียง วางโต๊ะในลักษณะที่สวยงาม อาจจะตกแต่งด้วยตุ๊กตาหรือหุ่นที่น่ารัก เด็ก ๆ ชอบของกระจุกกระจิมก็ควรที่จะนำเอาสิ่งเหล่านี้มาดึงดูดความสนใจ แต่ต้องไม่มากเกินไปจนเด็กหมดความสนใจในหนังสือ

ที่ตั้งใจจะจัดแสดง การจัดแสดงหนังสือนี้ต้องจัดเปลี่ยนไปอย่างสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดความรู้สึกที่คอยมองกระดานป้าย โตะ หรือตู้ที่จัดแสดงเพราะเกิดความรู้สึกซ้ำซากจำเจ ถ้ามีการจัดเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดสนใจคอยมองดูเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง หนังสือที่นำมาจัดแสดงไม่จำเป็นจะต้องเป็นหนังสือใหม่ทั้งหมดก็ได้ แต่ก็ควรจะมีหนังสือใหม่อยู่ด้วย สิ่งที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การจัดแสดงควรจะใช้สีเข้าช่วย อย่าทำให้การจัดแสดงหมดความน่าสนใจโดยใช้แค่สีขาวดำ หรือสีที่จืดมาก อาจจะเปิดหนังสือหน้าที่มีภาพประกอบสวยงาม หรือเป็นภาพที่กระตุ้นความสนใจให้อยากทราบว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ซึ่งทั้งนี้ก็หมายความว่า ก่อนที่จะมีการจัดแสดงหนังสือผู้จัดจะต้องทำความเข้าใจกับหนังสือเหล่านั้นอย่างที่ว่า มีตรงไหนที่เป็นจุดสนใจ เพื่อทำให้การจัดแสดงหนังสือประสบความสำเร็จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนอนุบาลสามเสน

ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลสามเสนจัดตั้งขึ้นโดยได้รับการอุปถัมภ์จากสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล เมื่อแรกตั้งสังกัดกองการศึกษาพิเศษ ด้วยความร่วมมือของ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ ที่จะ ส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานพนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยจัดสร้างอาคาร เรียนขึ้นในที่ดินของสำนักงานฯ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ ๒ งาน ๖๕ ตารางวา พร้อมครุภัณฑ์การศึกษา บ้านพักครู ศาลาพักผ่อนสำหรับผู้ปกครองตามโครงการก่อสร้าง ระยะเวลาที่ ๑ เป็นเงิน ๔,๔๕๒,๐๖๐ บาท โรงเรียนเริ่มเปิดเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๔ อาคารส่วนที่ ๒ ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๕ ในวงเงิน ๒,๖๔๔,๐๐๐ บาท

โรงเรียนได้เริ่มใช้อาคารเรียนเต็มทุกส่วนในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๔ เนื่องจากทางกรมสามัญศึกษา ได้ขอยืมอาคารส่วนที่ ๒ ใช้เป็นอาคารเรียนชั่วคราว ของโรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก ระหว่างวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ ถึง ๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และในช่วงระหว่าง ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ สำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาลได้ขอใช้อาคารส่วนที่ ๒ นี้ เป็นสำนักงานชั่วคราวของสำนักงานสลาก กินแบ่งรัฐบาล เพราะเนื่องจากเหตุไม่สงบในการเรียกร้องรัฐธรรมนูญของนิสิต-นักศึกษา อาคารของสำนักงานใหญ่สลากกินแบ่งรัฐบาลถูกเผาทำลายจนไร้ทำงานไม่ได้

โรงเรียนโอนมาสังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ และต่อมาได้โอนมาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓

ทางคณาวิชาการในระดับอนุบาลได้เปลี่ยนแนวการสอนจากการสอนอ่าน เขียน มาเป็นการเตรียมความพร้อม ได้เริ่มทำตั้งแต่วันที่ ๒๕๑๔ ในชั้นอนุบาลปีที่ ๑ และ ครบถึงชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ในปี ๒๕๑๕

ตารางแสดงระดับชั้นที่เปิดสอนจำนวนห้องเรียน จำนวนครู และจำนวนนักเรียน
ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๔ - ๒๕๒๔

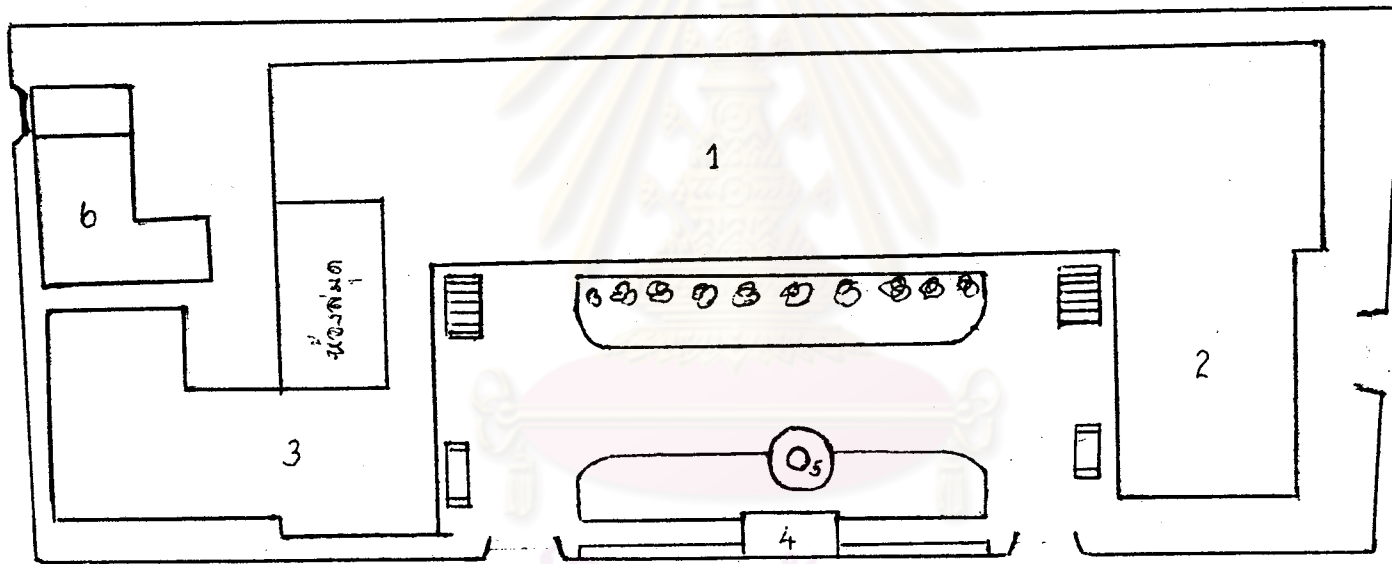
ปีการศึกษา	ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
๒๕๑๔	อนุบาล ๑- ป.๔	๑๗	๒๔	๓๔๖
๒๕๑๕	อนุบาล ๑ - ป.๖	๒๔	๓๓	๕๓๘
๒๕๑๖	อนุบาล ๑ - ป.๗	๒๗	๓๖	๕๗๑
๒๕๑๗	อนุบาล ๑ - ป.๗	๒๘	๔๑	๕๘๖
๒๕๑๘	อนุบาล ๑ - ป.๗	๓๐	๔๗	๑,๑๒๘
๒๕๑๙	อนุบาล ๑ - ป.๗	๓๑	๔๘	๑,๒๑๖
๒๕๒๐	อนุบาล ๑ - ป.๗	๓๓	๕๕	๑,๒๗๓
๒๕๒๑	อนุบาล ๑ - ป.๖	๓๖	๕๘	๑,๒๘๗
๒๕๒๒	อนุบาล ๑ - ป.๖	๓๘	๕๗	๑,๔๗๒
๒๕๒๓	อนุบาล ๑ - ป.๖	๔๐	๖๒	๑,๕๘๘
๒๕๒๔	อนุบาล ๑ - ป.๖	๓๘	๖๖	๑,๖๒๕

สภาพห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลสามเสน

ห้องสมุดตั้งอยู่บนชั้น ๒ ทางปีกซ้ายของตึก ๑ ความกว้างขนาด ๒
ห้องเรียน มีที่สำหรับอ่าน ๓๐ ที่ มีหนังสือทั้งสิ้นประมาณ ๑๐,๐๐๐ เล่ม มีครูบรรณารักษ์
รับผิดชอบงาน ๒ ท่าน มีหนังสืออ่านสำหรับเด็กเล็กทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประมาณ
๑,๐๐๐ เล่ม จักรวรรพของหนังสือตามระบบทศนิยมของคิ้วอี้ เปิดบริการตั้งแต่ ๘.๓๐ -
๑๖.๐๐ น. แต่ช่วงที่มีเด็กเข้ามาใหม่มากที่สุดคือช่วงเวลา ๑๑.๓๐-๑๒.๓๐ น. ซึ่งเป็น
เวลาพักกลางวัน และเวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ซึ่งเป็นเวลาเลิกเรียน

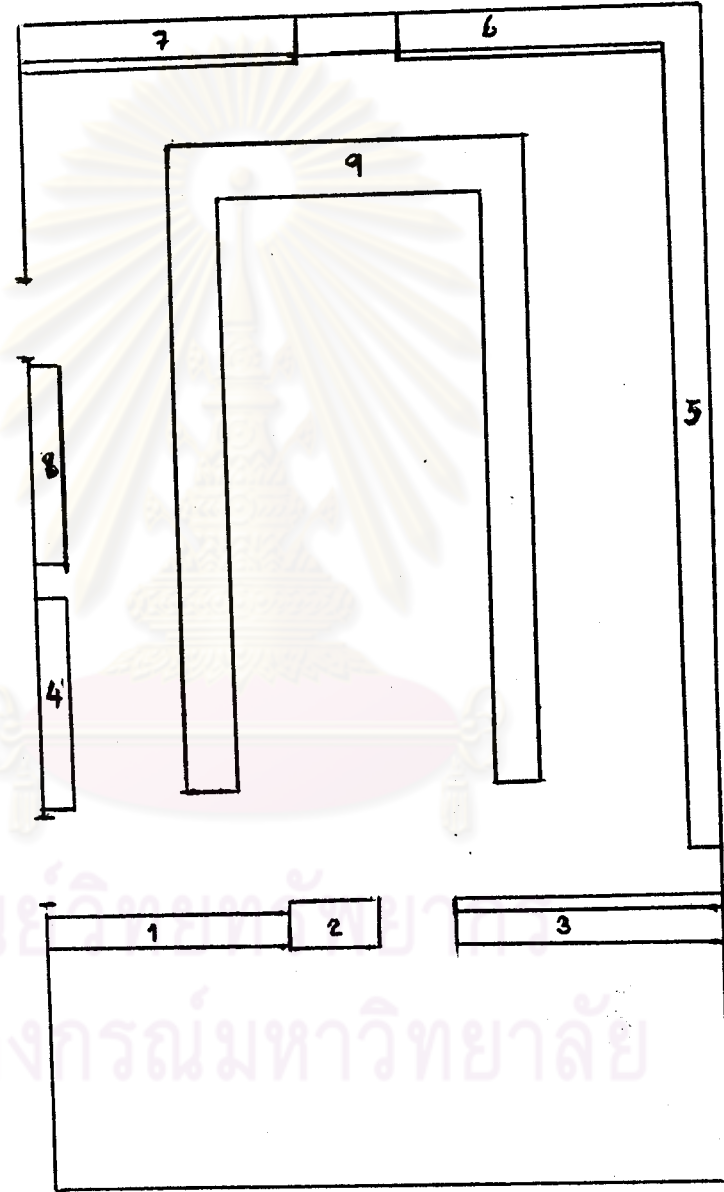
กิจกรรมที่จัดขึ้นในห้องสมุดคือจัดนิทรรศการ เนื่องในวันสำคัญประจำปีต่าง ๆ
จัดขายหนังสือราคาถูก และสอนวิธีใช้ห้องสมุดในระดับชั้นประถมปีที่ ๔ - ๖ นอกเหนือจาก
กิจกรรมที่ทำในห้องสมุด ทางโรงเรียนได้จัดให้มีการ เลาะนิทานแสดงละครหุ่นในหอประชุม
เป็นบางครั้ง สำหรับสถิติการยืมหนังสือมีได้มีการเก็บรวบรวมไว้

แผนผัง โรงเรียนอนุบาลสามเสน

- ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
1, 2, 3	อาคารเรียน	4	ศาลา
5	เสาชิง	6	สำนักงาน

ผังห้องสมุด

- 1. โต๊ะสำมะรับ
- 2. ตู้บัตรรายการ
- 3, 4 ชั้นหนังสือสำรับเด็กเล็ก

- 5, 6, 7, 8 ชั้นหนังสือ
- ๑. โต๊ะสำรับอ่านหนังสือ